DELIVERED TO THE POST OFFICE ON THURSDAY, DECEMBER 29, 1983
DOSTARCZONO NA POCZTĘ WE CZWARTEK, 29 GRUDNIA 1983 R.

ALLIANCER
Semi-Weekly
Published in the Polish Language every Tuesday and Thursday
Polish Alliance Press Ltd.
1638 Bloor St. West
Toronto, Ontario — Canada
M6P 4A8
Tel.: 531-2491, 531-2492
531-3968

ZWIĄZKOWIEC

NUMBER 104/105 TORONTO — THURSDAY, DECEMBER 29, 1983 PRICE PER COPY — 50¢

BRATERSTWO TOLERANCJA OŚWIATA
Organ Związku Polaków w Kanadzie.
Wydawany 2 razy w tygodniu.
Służy całej Polonii w Kanadzie.

OJCIEC ŚW. ROZMAWIAŁ Z ZAMACHOWCEM

Odwiedziny Papieża w rzymskim więzieniu

RZYM. — Jan Paweł II odbył 20-minutową rozmowę w celi więzienia Rebibbia w Rzymie z Mehmetem Ali Agcą (zamachowcem, który ciężko ranił Papieża w 1981 roku). Ojciec św. zażyczył sobie, aby rozmowa odbyła się w cztery oczy. "To o czym mówiliśmy jest naszą tajemnicą" — powiedział dziennikarzom.

Rzecznik Watykanu, ks. Pierfranco Pastore, podał do wiadomości, że w momencie kiedy Jan Paweł II powstał aby opuścić celę, Agca ukląkł i pocałował papieski pierścień. Jak wiadomo, Papież publicznie wybaczył tureckiemu zamachowcy czyn, którego się dopuścił. W przemówieniu do ponad 500 więźniów (wielu z nich to terroryści z Czerwonych Brygad) po spotkaniu z Agcą, Papież powiedział: "Spotkałem się właśnie z osobą, której nazwisko znane jest wszystkim, osobą która 13 maja 1981 roku targnęła się na moje życie. Za sprawą Opatrzności, w przedziwny sposób, a nawet powiedziałbym cudowny sposób, doszło do tego, że dzisiaj mogłem rozmawiać z nim i powtórzyć jeszcze raz, że mu przebaczam. Udzieliłem mu tego przebaczenia naychmiast, kiedy byłem jeszcze w szpitalu, po odzyskaniu przytomności.

Uważam, że spotkanie to, do którego doszło w Świętym Roku Pokuty, było przeznaczeniem i nie zostało zaplanowane ani przygotowane. Bóg udzielił mi łaski, abyśmy spotkali się dzisiaj jak ludzie, bracia, gdyż wszystkie wydarzenia naszego życia muszą potwierdzać, że Bóg jest naszym Ojcem, a my jego dziećmi w Jezusie Chrystusie i dlatego jesteśmy braćmi".

Odprawiając Mszę św. w więzieniu, Papież wyraził kazanie o godności ludzkiej więźniów. Życząc szczęśliwego i lepszego nowego roku Ojciec św. pożegnał więźniów słowami "Arrivederci in liberta" (Do zobaczenia na wolności).

1983 rokiem wzmożonego terroryzmu

Zaledwie kilka dni dzieli nas od roku 1984. Należałoby więc podsumować minione wydarzenia. Niestety, w tym rozrachunku na plan pierwszy wysuwają się tragedie związane z międzynarodowym terroryzmem i samobójczymi zamachami. Niewątpliwie rok 1983 zapisał się w naszej pamięci jako najkrwawszy rok bezmyślnego fanatyzmu.

W chwili obecnej rzesze fanatyków religijnych na Bliskim Wschodzie wręcz z radością wybrałyby śmierć dla sprawy, dopuszczając się samobójczych ataków, w stylu japońskich kamikaze. Dwa tygodnie temu prezydent Reagan stwierdził, że w samym Iranie ponad 1000 terrorystów przygotowywanych jest do kolejnych ataków, aby szczęśliwie połączyć się z Allachem. Ten jednostkowy fanatyzm został połączony z nowym, niezwykle niebezpiecznym zjawiskiem — zdobyczami technicznymi i protekcjonizmem rządowym państw takich, jak Iran i Syria. Rezultatem tego jest nieustanna ekspansja zamachów bombowych na Bliskim Wschodzie. Większość z tych ataków wymierzonych jest przeciwko Stanom Zjednoczonym. Przedstawiciele Białego Domu obawiają się najgorszego — importu terroryzmu do USA.

Obawy Waszyngtonu zostały spotęgowane kilkanaście dni temu, kiedy 6 bomb eksplodowało w Kuwejcie, niszcząc nieuzbrojoną ambasadę amerykańską. W wyniku zamachów zginęło wtedy 6 osób, a ponad 60 odniosło obrażenia. Sprawcami ataków byli, jak się uważa, islamscy rewolucjoniści wydatnie popierani przez Iran. Był to następny przykład ekspansji taktyki stosowanej obecnie przez „świętych żołnierzy" w Libanie. Jak wiadomo, kraj ten był świadkiem niedawnych zamachów bombowych na bazy wojskowe żołnierzy amerykańskich i francuskich w Bejrucie. Ponadto w ten sam sposób zaatakowane zostały kwatery wojskowe żołnierzy izraelskich w Tyre. Ogółem śmierć poniosło 423 żołnierzy. W przedświątecznej niedzielę doszło do następnego ataku bombowego w Bejrucie. Ponownie był on wymierzony przeciwko pokojowym siłom zbrojnym w Libanie. Zginęło kilka osób, wśród nich żołnierz francuski. Fala terrorystycznych ataków nie ominęła Wielkiej Brytanii, gdzie tradycyjnie już w okresie przedświątecznego szczytu Irlandzka Rewolucyjna Armia (IRA) rozpoczęła serię ataków bombowych w Londynie. W jednym z najbardziej ekskluzywnych sklepów Londynu eksplodowała bomba zabijając 6 osób i raniąc 90. W kilka dni później w centrum miasta wybuchła następna bomba, podłożona przez IRA. Dwie osoby zostały ranne. Amerykański uczony z Instytutu Badań nad Terroryzmem, Brian Jenkins, określił rok 1983 jako „najkrwawszy w historii terroryzmu".

Administracja prezydenta Reagana, która w 1982 r. wysłała „marines" i doraźne siły zbrojne marynarki wojennej do Libanu, zareagowała natychmiast na serię ataków bombowych zaostrzając w USA kontrolę w obawie przed terroryzmem. Federalna służba bezpieczeństwa dokładnie sprawdza tożsamość wszystkich osób wchodzących do ponad 7500 budynków rządowych. W Waszyngtonie przed Białym Domem wybudowano specjalne bariery (wysokości 1 metra), które skutecznie mogą stawić opór ciężarówkom z ładunkami wybuchowymi. Ponadto wyrzutnie z rakietami ziemia — powietrze strzegą Białego Domu przed ewentualnym nalotem. Pomimo zapewnienia maksimum środków bezpieczeństwa, Amerykanie zdają sobie sprawę z tego, że nie sposób ustrzec się przed fanatycznymi samobójcami.

Zadanie, jakie stoi przed amerykańskimi antyterrorystycznymi planistami nie jest łatwe. Z jednej strony chcą oni zapewnić jak największe bezpieczeństwo, z drugiej zaś chcą uniknąć najgorszego — zamienienia rządowych instytucji w obwarowane fortece czy też wprowadzenia w USA systemu policyjnego. Budynki rządowe w Stanach Zjednoczonych były zawsze symbolem otwartości i gościnności. Wszystko jednak wskazuje na to, że linia pomiędzy demokracją a bezpieczeństwem została przekroczona w 1984 r. Tych konsekwencji wynikających z narodowego strachu przed terrorystami nie przewidział nawet George Orwell roztaczając przed nami katastroficzną wizję Roku 1984!!.

Uwolnienie więźniów politycznych

WARSZAWA (AP) — Prymas Polski, Józef kardynał Glemp, oświadczył, że na prośbę Kościoła władze PRL wyraziły zgodę na uwolnienie 30 więźniów politycznych.

Wiadomość ta została odebrana w Warszawie jako pojednawczy gest ze strony rządu w odpowiedzi na świąteczne kazanie Glempa, w którym kardynał nawoływał duchowieństwo polskie do zaniechania działalności określanej przez władze jako zaangażowanie polityczne. Biskup Bronisław Dąbrowski, sekretarz Episkopatu Polski [illegible] w wywiadzie, że Kościół próbuje interweniować także w sprawie uwolnienia "11 ważnych więźniów". Nie podał on nazwisk, jednak można przypuszczać, że miał na myśli oczekujących na proces sądowy 7 członków przywódców Solidarności i 4 członków KOR'u.

W niedzielę 25 grudnia br., kardynał Glemp powiedział podczas odprawiania Mszy św., że "doszło już do uwolnienia więźniów jednak brak jest dokładnych informacji". Jak donosiły agencje prasowe następnego dnia, Lech Wałęsa oświadczył, że 30 więźniów politycznych zostało wypuszczonych na wolność warunkowo (10 stycznia przyszłego roku mają powrócić do więzienia). Rzecznik Episkopatu Polski odmówił jednak potwierdzenia wypowiedzi Wałęsy.

OD WYDAWNICTWA

Uprzejmie informujemy, że biura „Związkowca" będą zamknięte w poniedziałek 2 stycznia 1984 r.

Następne wydanie naszej gazety ukaże się we czwartek 5 stycznia.

Zapowiedź procesu junty

BUENOS AIRES (NYT) — W ubiegłym tygodniu telewizja argentyńska przeprowadziła transmisję przemówienia nowo wybranego prezydenta Raula Alfonsin. Po raz pierwszy po wyborach prezydent zakomunikował, że wkrótce jego administracja złoży formalny wniosek do Kongresu o postawienie w stan oskarżenia liderów trzech argentyńskich junt wojskowych. Mają oni odpowiadać za tortury i morderstwa, których dopuścili się podczas antyterrorystycznej "brudnej wojny" w latach 70-tych. Zaginęło wtedy ponad 6000 Argentyńczyków. "Przeszłość rzuca cień na przyszłość. Zbrodnicze łamanie praw, które są esencją godności ludzkiej nie może przejść bez kary" — powiedział prezydent Alfonsin.

Wymienił on także dziewięciu generałów i admirałów — wśród nich trzech byłych prezydentów — którzy odpowiedzą wkrótce za popełnione zbrodnie. Ponadto Alfonsin wymienił nazwiska siedmiu zbrodniarzy z lewicowych organizacji terrorystycznych. Powołana została już specjalna komisja do spraw zbadania stawianych juncie zarzutów.

Jak do tej pory, na oświadczenie Alfonsina brak jest odpowiedzi ze strony wojskowych liderów Argentyny, ponieważ w chwili obecnej są oni zbyt skompromitowani aby skutecznie przeciwstawić się stawianym zarzutom. Większość Argentyńczyków przyjęła komunikat z niekukrywaną radością, pomimo przekonania, że jeśli nawet dojdzie do procesu junty, wydane wyroki będą prawdopodobnie bardzo łagodne (np. rok więzienia i utrata prawa do emerytury). Jeden z działaczy ruchu praw człowieka w Argentynie stwierdził: "Kraj nasz nie pragnie rozlewu krwi, wystarczająco już ucierpieliśmy".

Alfonsin zamierza także ograniczyć władzę wojskowych poprzez znaczne zredukowanie budżetu na cele militarne. W nowym budżecie, który zostanie przedstawiony Kongresowi w lutym przyszłego roku, wodzowie trzech rodzajów wojsk otrzymają zaledwie 12-13% dochodu narodowego. Do tej pory wydatki na cele wojskowe stanowiły aż 37%. Według obliczeń Argentyna zaoszczędzi w ten sposób około 1,5 miliarda dolarów.

Jeśli nowy prezydent w dalszym ciągu będzie konsekwentnie wprowadzał nowy ład, generałowie zmuszeni będą pozostać w swych koszarach a dalej od polityki.

Sprawa Jana Niemca

MONTREAL (TS) — Jan Niemiec, 48-letni polski imigrant, zagroził, że popełni samobójstwo jeśli władze imigracyjne zmuszą go do opuszczenia Kanady.

Niemiec został aresztowany kilka dni przed wyznaczoną na 13 grudnia deportacją do Polski. Podczas pobytu w areszcie targnął się on na swoje życie połykając sprężynę z materaca. Jak oświadczyli urzędnicy imigracyjni, Polak pomyślnie przeszedł operację i w pełni powrócił do zdrowia.

Jan Niemiec przybył do Kanady w marcu 1981 roku. Uprzednio przebywał on w Austrii, gdzie nielegalnie przedłużył swój pobyt, a nawet, jak się okazało, był zamieszany w działalność przestępczą. Próbował także wyjechać do RFN, ale został odesłany z powrotem do Austrii przez niemieckie władze imigracyjne.

Kanadyjski Urząd Imigracyjny był w posiadaniu powyższych informacji w momencie, gdy Niemiec składał podanie o przyznanie mu statusu uchodźcy w Kanadzie. Jego sprawą zajęła się specjalna komisja, która bezpośrednio podlega ministrowi imigracji. Zadaniem tej komisji było dokładne zbadanie czy Niemiec zasługuje na status prawdziwego uchodźcy w świetle międzynarodowych kategorii. Jak oświadczył rzecznik Departamentu Imigracji, wniosek Jana Niemca został odrzucony, przy czym członkowie komisji imigracyjnej nie brali pod uwagę jego przeszłości kryminalnej. Decyzja ta została następnie podtrzymana przez specjalną radę apelacyjną.

W chwili obecnej sprawą Jana Niemca zajmuje się nadal Kongres Polonii Kanadyjskiej, podczas gdy urzędnicy imigracyjni czekają na zamknięcie sprawy. Jak oświadczyli przedstawiciele departamentu imigracji, Niemiec jest pierwszym polskim imigrantem, od 15 lat, którego Kanada zdecydowała się deportować. W ciągu ostatnich dwóch lat przybyło do Kanady ponad 16,500 Polaków.

Z KANADY

KANADA ŻĄDA REKOMPENSATY

OTTAWA (CP) — Kanada zwróciła się oficjalnie do Związku Sowieckiego z żądaniem pieniężnej rekompensaty z tytułu odszkodowań za śmierć ośmiu Kanadyjczyków, którzy zginęli we wrześniu br., kiedy to sowiecki myśliwiec zestrzelił samolot pasażerski koreańskich linii lotniczych.

Złożony przez ministra spraw zagranicznych — Allana MacEachena — wniosek został natychmiast odrzucony przez sowieckiego ambasadora Aleksieja Rodina. Jak wiadomo, władze sowieckie uporczywie odmawiają przyjęcia na siebie winy za zniszczenie pasażerskiego samolotu i śmierć 269 ludzi. Przedstawiciele rządu kanadyjskiego są jednak przekonani, że w rezultacie uda się im otrzymać część należnej rekompensaty. "Mamy nadzieję, że kwestia ta zostanie rozwiązana pomyślnie na drodze dyplomatycznej" — stwierdził rzecznik ministra spraw zagranicznych.

Kanada kilkakrotnie już napotykała na trudności związane z próbami uzyskania odszkodowań z Kremla. W 1978 roku np. na obszarze Północno-Zachodnich Terytoriów miała miejsce katastrofa sowieckiego nuklearnego satelity. Dopiero w 1981 roku Kanada zdołała wyegzekwować od Sowietów drobną część odszkodowania należnego za prace przy usuwaniu radioaktywnych szczątków satelity.

Tym razem Kanada żąda rekompensaty w wysokości 2.1 miliona dolarów (zgodnie z międzynarodowymi przepisami) z tytułu odszkodowań. Rząd federalny występuje w imieniu rodzin ofiar tragedii.

[illegible] SYSTEMU METRYCZNEGO

TORONTO (CP) — Sędzia ontaryjskiego sądu prowincjonalnego dopuścił do powstania prawnego precedensu wydając wyrok w sprawie dwóch właścicieli stacji benzynowej w Toronto, którzy wbrew zarządzeniom sprzedają nadal benzynę w galonach.

Sędzia William Ross odrzucił stawiane im zarzuty działalności niezgodnej z prawem i nakazał rządowi federalnemu, aby zwrócił oskarżonym $42,000 z tytułu poniesionych kosztów sądowych. Ogłaszając wyrok Ross stwierdził, że w tym przypadku "prawo metryczne" zostało zastosowane wbrew Karcie Praw i Wolności. Jak się uważa, rząd federalny złoży wkrótce apelację o ponowne rozpatrzenie sprawy z punktu widzenia łamania praw konstytucyjnych.

Wydany przez sędziego Williama Rossa wyrok uwalnia od zarzutów właścicieli stacji benzynowej i tym samym rozpoczyna nową erę w kanadyjskim prawodawstwie. Po raz pierwszy rząd federalny przegrał sprawę sądową na podstawie udowodnienia niezgodności z Kartą Praw.

GAFA PO CHIŃSKU

TORONTO — Ontaryjski przywódca Partii Liberalnej, David Peterson, wysłał niedawno karty z życzeniami świątecznymi w 13 różnych językach. Niestety, zamiar przesłania "wielojęzycznych życzeń" skompromitował Petersona. W pechowej, 13 karcie świątecznej, napisanej po chińsku, znalazła się następująca treść: "Wesołych Świąt Bożego Narodzenia i szczęśliwego Nowego Roku życzy — Jim Coutts".

Coutts, były sekretarz premiera Trudeau, jest federalnym kandydatem z ramienia Partii Liberalnej z okręgu Spadina. Jak się okazało, doradcy Petersona nie zadali sobie zbytniego trudu i skorzystali z gotowego ubiegłorocznego wzoru chińskiej karty, wysłanej przez Jima Couttsa". "Oczywiście nie sprawdziliśmy życzeń w języku chińskim" — stwierdził George Hutchison, jeden z doradców Petersona. — "Był to po prostu pech".

W imieniu Liberałów, Hutchison zapewnia jednak, że pozostałe życzenia w 12 językach przekazane zostały bez błędów.

NIŻ DEMOGRAFICZNY W KANADZIE

OTTAWA (UPC) — Jak podaje biuro Statistics Canada, coraz mniej Kanadyjczyków zawiera związek małżeński, a ci którzy zmieniają stan cywilny dłużej zwlekają z powiększeniem swojej rodziny.

W roku 1982 zarejestrowano około 188,000 ślubów — o 1% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców spadła z 7.8 w 1981 roku do 7.6 w roku ubiegłym. Jest to najniższy wskaźnik od 15 lat. Zmalała również liczba urodzeń, osiągając najniższy poziom od 1921 roku (kiedy po raz pierwszy przeprowadzono badania statystyczne). W 1981 roku, na 1000 mieszkańców urodziło się 15.1 dzieci. W ubiegłym roku przeciętny wiek matki wynosił 26.7 lat. Przeciętny wiek kobiet mających pierwsze dziecko kształtował się w granicach 24.9 lat. W obu wymienionych przypadkach zauważono nieznaczny wzrost wieku u kobiet. W 1982 r. przeciętny noworodek ważył 3,340 kg.

A SMILE IN ENGLISH

A Soviet architect was on a trip abroad. An architect invited him to his home and showed his Soviet guest around the house. "This is the hall," he explained, "and this is the sitting room. This is my study, those are children's bedrooms, this is the main bedroom, and this is a spare room for visitors. Then there is the kitchen, the dining room, the two bathrooms, the lavatory..."

"It's a very good layout," said the Soviet guest.

"What sort of layouts do you have?"

"We have much the same, only without the partitions."

Z POLSKI I O POLSCE

NIE MA ROZBIEŻNOŚCI

Lech Wałęsa zaprzeczył doniesieniom jakoby między nim a działającym w podziemiu kierownictwem Solidarności istniały różnice poglądów.

W wywiadzie opublikowanym w poniedziałek w paryskim dzienniku "Le Matin" Wałęsa oświadczył, że część zachodnich dziennikarzy błędnie zinterpretowała i naświetliła jego wypowiedzi. Przewodniczący Solidarności podkreślił, że nie jest prawdą jakoby skrytykował działających w podziemiu przywódców związku i dadał, że nigdy nie wypowiadał sądów na temat linii Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej.

Wałęsa potwierdził, że Solidarność zorganizuje akcje protestacyjne przeciwko podwyżkom cen żywności, które władze zamierzają wprowadzić na początku przyszłego roku.

Natomiast w rozmowie telefonicznej z korespondentami zachodnimi Wałęsa powiedział, iż według posiadanych przez niego informacji czterech więźniów politycznych, którzy po interwencji Kościoła opuścili więzienie, zostało zwolnionych czasowo. Mają oni zgłosić się do dyspozycji władz w terminie do 10 stycznia.

ANNIE GROZI KARA 3 LAT WIĘZIENIA

Anna Walentynowicz, jedna z bohaterskich postaci Sierpnia, aresztowana dwa tygodnie temu, może zostać skazana na karę do trzech lat więzienia — poinformował agencję Reutera jej obrońca.

Oskarżono ją o podburzanie do zamieszek. 54-letnia robotnica w chwili aresztowania szła w pochodzie górników kopalni "Wujek" w Katowicach. Na terenie tej kopalni [illegible] Walentynowicz pobita została pod tym samym zarzutem Kazimierza Świtonia i Stanisława Wyględę.

Brak informacji czy trójka aresztowanych znajdą się na liście 30 więźniów politycznych, których zwolnienie wywalczył polski Kościół katolicki.

W DARZE POLSKIM DZIECIOM

Tuż przed świętami odszedł z Wielkiej Brytanii transport słodyczy i owoców na święta Bożego Narodzenia zorganizowany przez International Medical Aid for Poland.

Został on dostarczony do osiedla Rokitnia w Łodzi do księdza Sobczaka. Jest tam nowo wyodowany kościół i nowe osiedle, zamieszkałe przez młode małżeństwa z małymi dziećmi.

Pismo katolickie "Universe" ogłosiło apel o zbiórkę czekolady, cukierków i owoców, który spotkał się z życzliwym zainteresowaniem i poparciem społeczeństwa brytyjskiego.

SMUTNA STATYSTYKA

Raport w sprawie zagrożenia nieletnich w Polsce patologią społeczną, opracowany przez Ministerstwo Oświaty i Wychowania, określa liczbę niedostosowanych jako około 20% młodzieży szkolnej.

Według szacunku przygotowanego przez Instytut Psychoneurologiczny oblicza się, że w Polsce jest ok. 300 tys. osób używających narkotyków, z tego około 16% stanowią nieletni. Narkotyzują się uczniowie wszystkich typów szkół, pochodzący z różnych środowisk społecznych.

W zakres patologii wchodzą również samobójstwa wśród młodzieży. W 1982 r. szkoły ujawniły prawie 1500 prób samobójczych, z których 58 zakończyło się tragicznie. Przyczyny prób samobójczych podejmowanych przez młodzież to: konflikty z otoczeniem, niepowodzenia życiowe, kłopoty szkolne.

Jako przyczyny niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży raport podaje: wysoką aktywność zawodową kobiet, upadek prestiżu ojca, problemy ekonomiczne i mieszkaniowe.

PROCES SZCZEPAŃSKIEGO

W procesie b. kierownictwa radia i telewizji prokurator zażądał dla Macieja Szczepańskiego kary 12 lat więzienia i 800 tys. złotych grzywny, dla Eugeniusza Patyka — 11 lat pozbawienia wolności i 600 tys. zł grzywny — oraz pozbawienia obu oskarżonych praw publicznych na lat 5, zakazu zajmowania przez nich przez 8 lat stanowisk kierowniczych i konfiskaty całego mienia. Dla Zbigniewa Liszyka zażądano 5 lat pozbawienia wolności, 200 tys. grzywny, pozbawienia praw publicznych na 2 lata, zakazu zajmowania stanowisk kierowniczych przez 5 lat i częściowej konfiskaty mienia. (Sprawy oskarżonych J. Hańbowskiego i J. Tałachowej rozpatrywane są w odrębnym postępowaniu).

ZABYTKI KRAKOWA

Amerykański tygodnik "Newsweek" zamieścił w grudniowym numerze całostronicowy, ilustrowany zdjęciami artykuł, poświęcony problematyce ratowania zabytków Krakowa. Pismo podkreśliło, jak wiele cennych skarbów kultury znajduje się w tym mieście. Powołując się na opinię UNESCO, która wciągnęła zabytkowa część Krakowa na listę najcenniejszych skarbów kultury w świecie, "Newsweek" pisze, że skarbom tym grozi zagłada, jaka miesie przemysł i motoryzacja, powodujące zanieczyszczenie powietrza w mieście. Pismo przypomina, że plan uratowania zabytkowej części miasta powstał jeszcze w 1978 r. jednak obecna sytuacja może oznaczać, iż "wiele z bezcennej architektury Krakowa nie uda się uratować".

UŚMIECH PO POLSKU

Miejscowość wczasowa to jest taka miejscowość, w której miejscowi bardzo dobrze sobie żyją przez cały rok z tego krótkiego miesiąca twojego urlopu.

Ci, którzy się żenią dla pieniędzy, bardzo szybko dochodzą do wniosku, że o wiele korzystniej było pożyczyć pieniądze od kogoś, nawet na wysoki procent.

"Związkowiec" (The Alliancer)
OFFICIAL ORGAN
OF THE POLISH ALLIANCE OF CANADA
Printed and Published every Tuesday and Thursday by
POLISH ALLIANCE PRESS LIMITED
1638 Bloor Street West, Toronto, Ont., Canada M6P 4A8
Telephones: 531-2491, 531-2492, 531-5865
Second class mail registration number 1673
Jan Krol, Chairman of the Board — Elżbieta Kluczyńska, Secretary
Jacek Borzęcki Editor-in-Chief
No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means without permission
NEWSPAPER SUBSCRIPTION
To order subscription please send cheque or Money Order for the appropriate amount payble to "Polish Alliance Press Ltd." enclosing subscriber's name, address and postal code
Canada ——— $32 (one year) $22 (6 months)
Outside Canada $44 " " $28 (6
Single copy 50¢
Advertisements
★ Display ads $6 per one column inch
★ Informator handlowy (minimum 3 months or 24 ads) $36
★ Full page ads $600 ★ Half page ads $460
★ Community announcements concerning profit organized events $3.50 per one column inch
★ Classified ads $3.50 (up to 25 words), 5¢ each additional word. Box $1 per one insertion

ŻYCZENIA NOWOROCZNE

Nowy Rok — życzenia, odwiedziny znajomych lub krewnych. Jeszcze jakaś kolęda, rozmowa o zamiarach na najbliższą przyszłość i wracamy do normalnego, codziennego stylu życia. Skończył się 1983 rok.

Tylko zerwać jeszcze jedną kartkę z kalendarza, z 31 grudnia, albo przestawić cyfrę w datowniku, tak normalnie — jak to się robiło cały rok.

To jednak nie to samo, bo trzeba mieć nowy kalendarz. Minęło już 365 dni i zakończony został na zawsze jeszcze jeden tom naszego życia. Jakim był ten rok? Czy jesteśmy z niego zadowoleni?

Według bezmyślnej i szkodliwej zasady, jaka się panoszy wśród naszej wspólnoty w Kanadzie, wszystko cokolwiek robimy, robimy bez błędów i doskonale. Wszystkie nasze poczynania: społeczne, oświatowe, czy kulturalne są niezrównanymi wzorami doskonałości i perfekcji. Głosi ta niepisana zasada, że ponieważ jesteśmy na emigracji, to działamy na rzecz Polski, że to wszystko cokolwiek robimy jest dobre i bez skazy. Ktokolwiek ma odwagę poddać nas publicznej krytyce szkodzi sprawie narodowej, ostatnio zaś, że jest kolaborantem, albo zgoła agentem Moskwy. Wspominam o tym przykrym fakcie, bo koniec roku jest porą bilansu na płaszczyźnie pracy społecznej w organizacjach.

Żeby nie było nieporozumień, trzeba przyznać, że w 1983 roku Polonia kanadyjska zrobiła sporo, że rok nie został tylko "odwalony". Postaraliśmy się — przynajmniej część Polonii — i na pewno bilans naszych osiągnięć jest pozytywny.

Może tego nie widzimy, może nie przywiązujemy do tego większej wagi, ale bądźmy sprawiedliwi i zauważmy, ile wymagało pośpiechu i samozaparcia spełnienie obowiązku w naszych domach i pracy zawodowej, by w końcu wygospodarzyć trochę czasu dla naszych organizacji.

1 stycznia rozpoczynamy nowy tom naszego życia — tak już musi być. W książce są jeszcze białe, czyste kartki... Jest ich w 1984 roku 366.

Co nam ten nowy rok przyniesie? Czy się na nim nie zawiedziemy? Wielki to znak zapytania. Wielka niewiadoma. Niewiadoma losów świata, losów Kanady, losów Polski, losów naszych rodzin, naszych organizacji, całej Polonii...

Niewiele od nas zależy, co się dziać będzie w świecie, ale powinniśmy się starać, by przynajmniej nasza polonijna wspólnota była prawdziwą wspólnotą. Osiągniemy ten cel, gdy będziemy zgodnie pracować, nawzajem sobie pomagać, trzeszczyć się wzajemnie o siebie — bez sporów, bez nieporozumień, bez zazdrości i samolubstwa, gdy nasz udział w życiu polonijnym traktować będziemy jako święty obowiązek, a nie tylko łaskę dla organizacji czy prezesa.

Pracując dla wspólnoty polonijnej nie budujmy biblijnej wieży Babel, gdzie "Pan pomieszał mowy mieszkańców", bo byli pyszni, zarozumiali i tylko w sobie zadufani. To wtedy nawet emigracyjni Katoni przestaną sądzić, a zabiorą się do konkretnej pracy, bo przecież tak wiele jest do grobienia, a chętnych do pracy tak mało.

Nie zapominajmy, że patrzy na nas Kanada i naród polski. To co się dzieje w świecie, a szczególnie w Polsce, jest trudne do zrozumienia, a jeszcze trudniejsze do przyjęcia. Sytuacja wymaga od nas jeszcze większej ofiarności i aktywności, abyśmy podołać mogli oczekującym nas wymogom.

W Kanadzie będą wybory federalne, by się nasz głos liczył, powinniśmy od zaraz rozpocząć w tym kierunku działania. Odnośnie naszej Ojczyzny — praktycznie jako Polacy jesteśmy sami, porzuceni przez "wolny świat" — Polska jest zdana na własne siły i na łaskę i niełaskę Sowietów.

U progu nowego roku stawiamy sobie pytanie, co dalej? Jak i kiedy Polska wyjdzie z impasu i z labiryntu, w którym znajdzie się sprzedana przez sojuszników? Czy też jeszcze jakaś szansa, jakaś nadzieja? Czy my coś możemy pomóc?

Takie same pytania stawiali sobie Polacy przez wiele pokoleń przed nami. Musimy wierzyć i utrzymywać nadzieję, bo bez wiary i nadziei Polska już dawno przestałaby istnieć. Słyszę odpowiedzi, że nadzieja to matka głupich. Ale, czy może być głupi cały naród polski w swoich przekonaniach i aspiracjach? Na pewno nie. Według wytycznych Prymasa Tysiąclecia, śp. Stefana kardynała Wyszyńskiego: "Oczy narodu polskiego zwrócone są ku Bogu i ku Czarnej Madonnie na Jasnej Górze". Polacy odrzucili maglę marksistowską i szukają oparcia w Kościele. Polacy obecnie nie chwytają za broń, ale pod przywództwem Kościoła i Lecha Wałęsy upominają się o prawa człowieka i twardo przy nich stoją. Tego jeszcze nie było w historii Polski, a według mnie, jest to powiew wiary i nadziei.

My nie jesteśmy poza nawiasem polskiego narodu, choć los przemaczył nam gościnną Kanadę na dom. Daleko od Polski.

Nasze osobiste sukcesy, sukcesy Polonii i Polski, zależeć będą od praktykowania podstawowych przykazań chrześcijańskich: "Będziesz miłował Pana Boga twego, a bliźniego swego jak siebie samego". W skrócie jest to część hasła Związku Polaków w Kanadzie: "Braterstwo i Tolerancja".

U progu nowego roku dziękujmy wspólnie z całego serca Panu Bogu za łaski i opiekę w 1983 r. i prośmy Go o wszelkie błogosławieństwa na rok 1984.

Na początek, do naszego nowego tomu życia, na nowy rok 1984 wpiszmy "w Imię Boże" i bądźmy pełni wiary i nadziei, że On nam pomoże w zbożnej pracy.

JULIAN DOBRANOWSKI, prezes
Zarządu Głównego Związku Polaków w Kanadzie

CENOWA "BONANZA"

Jak zapowiadała prasa polska, 12 grudnia skończyły się tzw. społeczne konsultacje w sprawie podwyżek cen w kraju. Ponieważ na temat ich celowości i zasięgu istnieje wiele sprzecznych opinii, najlepiej będzie zanalizować owe 3 warianty aby zrozumieć dlaczego w Polsce znowu są demonstracje, dlaczego działacze "podziemnej" Solidarności przeciwko podwyżkom protestują, dlaczego nowo powstałe dziecko WRONy KOK (Komitet Obrony Kraju) myśli o powrocie do stanu wyjątkowego.

Jak wskazuje najnowsza historja, każdej podwyżce cen żywności towarzyszyły robotnicze rozruchy. Był to na ogół zawsze początek końca kolejnej partyjnej ekipy. Jedyna, która obeszła się bez rozruchów, wprowadzona została pod narkozą stanu wojennego. Rozumiana jako niezbędny element oczekiwanej niemal przez wszystkich reformy gospodarczej, miała uzdrowić rynek, znieść modny "nawis inflacyjny, stać się motorem produkcji konsumpcyjnej i dać ludziom przysłowiowe "chrupiące bułeczki" ministra od cen, Krasińskiego. Niestety, owe bułeczki nie zaczęły chrupać, rynek nie ustabilizował się, i ze wspaniałej receptury wyszedł trudny do strawienia zakalec. Za niepowodzenie reformy trudno jest obecnie obarczyć rozwiązaną przecież Solidarność. Ponieważ winny musi się znaleźć, stało się więc nini społeczeństwo, które: "...źle pracuje, za dużo je i, w ogóle, ma za wysokie wymagania".

Kiedy w jednym z programów telewizyjnych (który jednak nie ukazał się na antenie — bo zdaniem Urabana ośmieszał rząd) wizytowany przez ówczesnego ministra Krasińskiego robotnik z Huty Stalowa Wola wyliczył z ołówkiem w ręku, że za swoją pracę nie może wyżywić 4-osobowej rodziny, minister odparł iż w takim razie powinni jeść mniej — najbrzydziej 0.6 jajka dziennie, a nie całe jak dotąd. Kiedy zdesperowany robotnik oświadczył, że chyba będzie musiał pójść pracować do kopalni, uradowany Krasiński uścisnął mu dłoń wykrzykując — "Takich właśnie nam trzeba!"

Od tamtej pory ceny na wszystkie towary i usługi podnosiły się wielokrotnie. Wyrównywano również pensje, ale w znacznie mniejszym stopniu. Jeżeli np. popularną lodówkę Mińsk można było kupić za jedną (tzw. przeciętną) pensję, to jest 8500 zł, to w tej chwili kosztuje ona 36 tysięcy, a więc trzy przeciętne pensje. Ceny telewizorów czarno-białych, w produkcji których Polska była w czołówce RWPG, wzrosły z 6 do 22 tysięcy.

Bez lodówki, telewizora, pralki, mebli — można jakoś żyć. Podrożały jednakże czynsze za mieszkania, opłaty za elektryczność, gaz, podrożała komunikacja. Są to wydatki, na których oszczędzić się nie da. Nie można ich uniknąć — chyba, że zamieszka się w namiocie (zresztą również trzykrotnie droższym niż kiedyś). Niestety, bez jedzenia już na pewno żyć się nie da. Żywność natomiast jest przedmiotem najgorszych eksperymentów rządu. Z jednej strony kartkowa reglamentacja określa poziom spożycia, z drugiej eskalacja cen uniemożliwia zmianę struktury żywienia.

Przedstawiając podwyżkę "do dyskusji" Urząd Cen: "...oczekuje, że w wyniku konsultacji społecznej uzyskana zostanie opinia, który z przedstawionych wariantów budzi najmniej niechęci społecznej". W dalszym wprowadzeniu do projektu jako przyczynę podwyżki wskazuje się —. cytuje... "błędy polityki cen lat 70-tych, których nie udało się zniwelować podwyżką z lutego 82... która była przy tym niezmiernie wysoka i bolesna dla całego społeczeństwa". I dalej "...bezpośrednią przyczyną proponowanej podwyżki cen żywności jest podwyżka cen skupu produktów rolnych wprowadzona w lipcu 1983. W istocie rzeczy ceny żywności powinny być podniesione jednocześnie, lecz rząd zdecydował się na opóźnienie tego terminu o pół roku biorąc pod uwagę wysoki wzrost kosztów utrzymania w I półroczu 83".

Proponowane 3 warianty podwyżki (IA, IB, II) różnią się w niektórych szczegółach. W jednym bardziej drożeje mleko, w innym sery, to znowu masło, chleb czy mięso. Praktycznie jednak drożeje wszystko. Dla przykład, na przykład, który jeszcze niedawno kosztował 10.50 zł, w wariancie IA i IB ma kosztować 52 zł, zaś w II — 62 zł a więc niemal 6 razy drożej, przy czym Urząd Cen zastrzega iż Państwo i tak będzie do niego dopłacać, bo jego cena winna wynosić 90 zł za kilogram.

Ponieważ nie stosuje się dokonać przeliczeń cen ani ich wzajemnej relacji na kanadyjską walutę, zacytuję dane Głównego Urzędu Statystycznego określające przeciętną dzienną rację żywnościową pracującego Polaka: 1 szklanka mleka, 6 kromek chleba, 1.5 deka masła, 2 deka serów, 10 deka przetworów mięsnych, 5 deka przetworów zbożowych (makaron, kasza, ryż, mąka), niespełna 1 dkg tłuszczów roślinnych (margaryna, olej), ok. 1 dkg tłuszczów zwierzęcych, 6 dkg cukru.

Przy takich jedynie ilościach i asortymencie miesięczny wzrost wydatków na osobę wynieść ma od ok. 300 do 400 zł. Rząd przewiduje co prawda dodatki do pensji i emerytur (tzw. rekompensaty), ale obejmujące jedynie wyżej wymieniony jadłospis. A gdzie jajka, ziemniaki, jarzyny, dżemy, czy taki luksus jak owoce dla dzieci? Co pić zamiast herbaty i kawy, których ceny doszły już do kilku tysięcy złotych za kilogram?

Prawdą jest, że ceny w gospodarce socjalistycznej odgrywają zupełnie inną rolę niż na tutejszym rynku, że struktura nie sprzyją rozwojowi gospodarki, ale przecież nie społeczeństwo jest temu winne, że żyje w nieudolnym systemie ekonomicznym. Nie ono jest winne błędów kolejnych ekip kierowniczych. Ono jednak musi znosić ciężary i skutki chybionych reform i nie sprawdzających się koncepcji. Nie dziwmy się więc, że protestuje, gdy chcą mu odebrać nie żadne frykasy, lecz kromkę powszedniego chleba.

P.A.J.

Sen. Stanley Haidasz

Narodziny polityki wielokulturowości

OD REDAKCJI: Pod tym tytułem publikujemy fragmenty przemówienia sen. St. Haidasza, wygłoszonego na torontońskim Sympozjum Wielokulturowości, o którym pisaliśmy obszernie w nr. 98 „Związkowca".

Premier Trudeau proklamował w październiku 1971 r. oficjalną politykę wielokulturowości, według której Kanada posiada dwa języki urzędowe i nie ma jakichś oficjalnych kultur, lecz wszystkie kultury mają prawo do swobodnego rozwoju. Nie oznacza to jednak, że Kanada tegoż dnia została wielokulturowym państwem.

Rzeczywistość wielokulturowości już istniała w Kanadzie od zarania historii począwszy od różnych plemion indiańskich. Tu chciałbym nadmienić, że słowa wielokulturowość (multiculturalism) już używałem w swoim przemówieniu na Zjeździe Sławistów, który odbył się w 1966 roku. W 1942 r. rząd federalny powołał do życia Nationalities Branch (Wydział Narodowości) przemianowany tuż po wojnie na Citizenship Branch (Wydział Spraw Obywatelskich), którego głównym zadaniem była łączność z grupami etnicznymi. Ten właśnie wydział otrzymał zadanie przygotowania programów wielokulturowych, które objałem w listopadzie 1972 roku. Notabene jednym z czołowych pracowników tego wydziału był p. Stanisław Żybała, który został moim doradcą ministerialnym w 1972 r.

Działalność Citizenship Branch w stosunku do imigrantów i grup etnicznych oparta była na przesiankach Integracji jako koncepcji społecznej będącej przeciwstawieniem asymilacji, tzw. koncepcji tygla (melting-pot), stosowanej w Stanach Zjednoczonych. (I ta koncepcja integracji, dwutorowego procesu, któremu ulegają tak nowo przybyli, jak i społeczeństwo które ich przyjmuje, jest kamieniem węgielnym polityki wielokulturowości).

Premier Pearson powołał do życia Królewską Komisję do zbadania zagadnień dwujęzyczności i dwukulturowości. Ale w zadaniach komisji znalazł się punkt zalecający członkom komisji przestudiowanie wkładu „innych grup etnicznych". Wówczas jako sekretarz parlamentarny ministra zdrowia i opieki społecznej miałem przywilej zaznajomienia komendować prof. Pawła Wyczyńskiego na jednego z członków tej komisji, do której też weszli Davidson Danton, Royce Futh, F. R. Scott, prof. G. B. Rudnyckyj, Jean-Louis Gagnon, Clement Cormies, Paul Lacoste, Gertrude M. Lanig i André Reynauld.

Królewska Komisja sumiennie wywiązała się ze swojego zadania. Tom czwarty (ukazał się w 1969 r.) zajął się szczegółowo historią i osiągnięciami grup etnicznych oraz problematyką ich przetrwania i zachowania spuścizny kulturalnej. Komisja sformułowała pod adresem rządu federalnego i rządów prowincjonalnych oraz uniwersytetów 16 zaleceń, których wprowadzenie w życie ułatwiłoby grupom etnicznym dalszą egzystencję kulturową. Prawie półtora roku zabrało rządowi przetrawienie jego treści, głębokie przemyślenie oficjalnych 16 zaleceń.

W dniu 8 października 1971 roku premier Trudeau złożył w Izbie Gmin specjalne oświadczenie w odpowiedzi na czwarty tom Komisji i zawarte w nim zalecenia. Jest to dzień historyczny, stanowi bowiem głęboki przełom w nastawieniu do mniejszości narodowych w Kanadzie, jak o tym świadczą jego słowa: „Mamy dwa języki urzędowe, nie ma urzędowej kultury, ani też żadna grupa etniczna nie ma przewagi nad innymi grupami. Każdy obywatel jest Kanadyjczykiem i wszyscy winni być traktowani równo i sprawiedliwie."

Dalej nasz premier zauważył, że: „czy ktoś należy do grupy etnicznej decyduje nie tyle jego pochodzenie i język ojczysty, ale poczucie przynależności do tej grupy i to co Komisja nazywa «wspólną wolą egzystencji». Rząd podziela to zdanie."

Wolność osobista jednostki byłaby krępowana, gdybyśmy całe życie pozostawali zamknięci w granicach poszczególnej kultury przez przypadek urodzenia się w danym kraju, czy mówienia jego językiem. Jest sprawą zaiste żywotną, żeby każdy Kanadyjczyk, niezależnie od pochodzenia, miał okazję nauczenia się co najmniej jednego z dwóch oficjalnych języków, używanych przy załatwianiu spraw urzędowych i prowadzeniu polityki państwowej w jego kraju.

Polityka wielokulturowości w ramach dwujęzyczności wydaje się rządowi być najbardziej odpowiednim sposobem zapewnienia Kanadyjczykom kulturalnej swobody. Powinna ona pomóc przełamać dyskryminację i etniczne zawiści. Jeżeli jedność narodu ma posiadać głębokі, osobisty sens, musi opierać się ona na wierze we własną, indywidualną tożsamość; z tego może wyrosnąć szacunek dla osobowości innych ludzi i chęć dzielenia się myślami, nastawieniami i założeniami. Pełna wigoru polityka wielokulturowości dopomoże w zapoczątkowaniu tego zaufania. Może ona zbudować podstawy społeczeństwa ugruntowanego w sprawiedliwości dla wszystkich.

Rząd będzie popierał i zachęcał różne grupy kulturalne i etniczne, które nadają układ i żywotność naszemu społeczeństwu, aby one dzieliły się z innymi Kanadyjczykami swoim dziedzictwem kulturowym.

W zakończeniu swej pamiętnej i historycznej wypowiedzi, prem. Trudeau powiedział: „Chciałbym podkreślić opinię rządu, że polityka wielokulturowości w ramach dwujęzyczności jest przede wszystkim świadomym poparciem indywidualnej swobody wyboru. Po prostu możemy być sobą. Lecz tego nie możemy pozostawić przypadkowi. To musi być poparte słowem i czynem.

Jeżeli ta wolność wybierania zostaje zagrożona w jakichś grupach, wtedy jest ona w niebezpieczeństwie w ogóle. Polityka rządu zmierza do usunięcia tego rodzaju niebezpieczeństw i zabezpieczenia tych swobód."

To historyczne oświadczenie premiera Trudeau ma fundamentalne znaczenie. Jest deklaracją równości kulturowej. Deklaracja ta nie była górnolotnym, czczym frazesem. Pan Premier zaraz po swoim oświadczeniu złożył w Izbie Gmin dokument prezentujący cały szereg programów rządowych, mających na celu dopomożenie grupom etnicznym w ich usilnym dążeniu do zachowania poszczególnych kultur.

W dniu 22 listopada 1972 r. premier Trudeau mianował mnie ministrem wielokulturowości (Minister of State Responsible for Multiculturalism). Realizowanie tego śmiałego i historycznego dla Kanady programu, stało się moim obowiązkiem. Przez 2 lata czyniłem wszystko, aby wprowadzić go w życie. Pierwszym moim zadaniem było sprawić, aby program wielokulturowości stał się znany i rozumiany wśród grup etnicznych. W tym celu przygotowaliśmy specjalny biuletyn informacyjny, który został wydany w 30 językach i rozprowadzony wśród grup etnicznych. Duży udział w tej akcji miała też prasa etniczna.

ZASADY ETYKI PARLAMENTARNEJ

Przemawiając do przewodniczących parlamentów europejskich 10 państw Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, Ojciec św. wypowiedział się na temat stosunku Stolicy Apostolskiej do działalności politycznej prowadzonej przez parlamentarzystów europejskich. Papież był wzruszony faktem, że chęć spotkania z nim wyszła od polityków, którzy zebrali się w Rzymie na swym II Zjeździe.

GŁÓWNA MISJA WATYKANU

We wstępie zaznaczył Ojciec św., że nie jest jego zadaniem wykładać politykom jakich środków technicznych mają użyć przy współpracy politycznej pomiędzy Parlamentem Europejskim a poszczególnymi krajowymi parlamentami. W ramach swej misji Watykan chce odgrywać rolę duchową. Nie oznacza to wcale, że Stolica Apostolska jest obojętna na sposób wykonywania władzy parlamentarnej w krajach Dziesiątki i jej rozwoju prawnego. To, czym zainteresowana jest Dziesiątka dla dobra jej krajów, również bardzo żywo interesuje Watykan. Wartościami, którymi interesuje się Stolica Apostolska są: życie społeczne, pokój, sprawiedliwość i solidarność ludzi kontynentu europejskiego. Z tego wynika zainteresowanie Watykanu właściwym postępem moralnym w tych krajach i ich stosunkiem do reszty Europy i do wspólnoty ogólnoświatowej.

Jak widzimy, Kościół nie jest obojętny w jaki sposób rozwijają się instytucje polityczne. O tym życzliwym zainteresowaniu świadczy obecność nuncjuszy apostolskich w krajach Dziesiątki.

STRUKTURA POLITYCZNA DEMOKRACJI

Mimo różnicy w kulturze i historii, kraje Dziesiątki posiadają dwie izby parlamentarne wybrane przez suwerenne narody, aby spełniać władzę ustawodawczą, całkowitą i przez nie kontrolowaną. Służy to dobru wspólnemu danego kraju, co jest zagwarantowane przez prawo z maksimum mądrości, roztropności i sprawiedliwości. Demokracja takiego typu posiadająca silną władzę wykonawczą ma widoki powodzenia. Natomiast władza oparta na przemocy, dyktaturze lub na przywilejach jednej grup nad pozostałymi obywatelami nie ma szansa rozwoju, bo nie ma na oku wspólnego dobra obywateli.

Ta prawdziwa demokracja, reprezentowana przez Dziesiątkę europejską, musi być bronioną z wielką stanowczością. Parlamentaryści Dziesiątki jako przedstawiciele prawdziwej demokracji spełniają wielką posługę dla narodów, z których pochodzą, dla Wspólnego Rynku i dla współpracy ogólnoświatowej. Ich postawa budzi w Watykanie wielki szacunek.

DROGA DO DEMOKRACJI OGÓLNOEUROPEJSKIEJ

Utworzenie Parlamentu Europejskiego ma za zadanie mówienie jednym głosem do reszty świata. Aby mówić jednym głosem trzeba najpierw utworzyć wspólny parlament. I tu pojawiają się trudności natury prawnej. Zakładając, że wybory do Parlamentu Europejskiego będą bezpośrednie i parlament otrzyma władzę przemawiania w imieniu swych wyborców, to jednak jego stosunek do lokalnych czyli krajowych parlamentów jest bardzo delikatny. Decyzje podjęte przez wspólny parlament będą ograniczane, przynajmniej na obecnym etapie rozwoju demokracji parlamentarnej, przez parlamenty krajowe.

Władza ustawodawcza Parlamentu Europejskiego powinna — zdaniem Papieża — respektować język, kraje członkowskich, historię każdego kraju, jego dziedzictwo, a zatem władza parlamentarna dla całego kontynentu nie powinna niwelować tych wartości, lecz respektować i koordynować je, niczego dobrego nie niszcząc. Postęp Wspólnoty Europejskiej, jej siła potrzebna do skutecznego działania, powinna być przekazywana stopniowo Parlamentowi Europejskiemu, którego zadaniem nadrzędnym jest służebna rola w stosunku do wszystkich członków i ich wspólnego dobra. Aby osiągnąć postęp w życiu politycznym w skali europejskiej, którego wyrazem jest Parlament Europejski, kraje członkowskie, jak i ich wspólny parlament, kierują się w stosunkach między sobą elastycznością i roztropnością.

SKUTKI PARLAMENTARYZMU OGÓLNOEUROPEJSKIEGO

Wzięcie pod uwagę przez Parlament Europejski warunków, w jakich żyje każdy z kraje krajów członkowskich, dotyczyć będzie również ekonomii, wymiany handlowej, produkcji rolnej, górnictwa i przemysłu, realiów regionów i osiągnięć kulturalnych. Pociągnie to za sobą wpływ na życie socjalne robotników, obywateli czy imigrantów, rodziny, wychowania i warunków życia moralnego. To co dziś poszczególny kraj członkowski spotyka w skali swego narodu, w przyszłości będzie mieć wymiary ogólnoeuropejskie.

Papież jest przekonany, że kraje europejskiej Dziesiątki, które od początku swego istnienia do dziś tkwią w kulturze i tradycji chrześcijańskiej, znajdą w tym źródle swą siłę. Europa zatem powinna dać oryginalne świadectwo prawdziwej demokracji całemu światu. Demokracja — zdaniem Ojca św. — nie jest egalitaryzmem, który niweluje wszystko, lecz respektuje osobę, jej fundamentalne prawa, jej wolność i jest wrażliwa na pierwszorzędną rolę rodziny w społeczeństwie. Kierując się wspomnianymi zasadami etyki parlamentarnej, Europa jako całość może i powinna wnieść dużo dobrego do wspólnoty ogólnoświatowej przez sprawiedliwość, braterstwo, skuteczność w przerywaniu toczących się wojen, w poszukiwaniu sprawiedliwych rozwiązań przez negocjacje, przez odrzucanie przemocy, terroryzmu i tortur. Mówiąc jednym moralnym i politycznym głosem, Europa może i powinna przyczynić się do kontrolowanego rozbrojenia, do poprawy warunków wymiany handlowej i kulturalnej z krajami słabszymi gospodarczo. Mimo swej słabości, Europa powinna pomóc słabszym od niej krajom wyeliminować głód dlatego, że jej obywatele znają co to jest sprawiedliwość i dobro, znają cenę życia i wolności, która pochodzi ze źródła miłości a tą Europa otrzymała wraz z przyjęciem chrześcijaństwa.

Andrzej Skarga

KALENDARIUM

29.XII.1820 — W Radomiu urodził się Tytus Chałubiński, lekarz, przyrodnik, odkrył wartości klimatyczne i turystyczne Zakopanego, inicjator klimatycznego leczenia gruźlicy w Polsce.

29.XII.1932 — Naruszenie polsko-niemieckiej konwencji radiowej z roku 1931 przez radiostację w Berlinie, proklamującą rewizję granic wschodnich polsko-niemieckich.

30.XII.1924 — Wprowadzenie monopolu solnego w Polsce.

30.XII.1928 — Przejęcie przez państwo cywilnego lotnictwa w Polsce i utworzenie państwowego przedsiębiorstwa "Lot" z majorem Turbakiem jako pierwszym dyrektorem na czele.

30.XII.1986 — Przyjęcie przez francuską Izbę deputowanych ustawy o państwowej gwarancji pożyczki dla Polski.

OD WYDAWNICTWA

PROSIMY CZYTELNIKÓW O NADSYŁANIE OPŁAT ZA PRENUMERATĘ „ZWIĄZKOWCA" (zaznaczając na czeku „Prenumerata").

Termin wygaśnięcia prenumeraty podany jest obok nazwiska i adresu każdego subskrybenta w prawym górnym rogu płatki. Dla ułatwienia podajemy wzór:

JAN MALINOWSKI
12 PROSPERITY AVE
TORONTO, ONT.
M6M 5M9

DEC 83

Prenumerata upływa z końcem grudnia

W celu odnowienia lub zamówienia prenumeraty, do czeku lub przekazu pocztowego (Money Order) należy załączyć poniższy kupon:

PRENUMERATA „ZWIĄZKOWCA"

Nazwisko .....

Adres .....

.....

.....

Suma .....

Prenumerata w Kanadzie wynosi $32, półroczna $22, roczna poza Kanadą $44, półroczna poza Kanadą $28.
Czeki lub przekazy pocztowe prosimy wystawiać i przesyłać na adres:
Polish Alliance Press
1638 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6P 4A8

Ogłoszenia drobne

Tel.: 531-2491, 531-2492, 531-5865

Minimalna cena $3.50 za ogłoszenie do 25 słów i cyfr, po 5¢ za dalsze słowo lub cyfrę. Dodatkowa opłata za skrzynkę $1. Ogłoszenia przyjmuje się telefonicznie codziennie. Do wydania wtorkowego — w poniedziałek do godziny 11 rano; do czwartkowego — we środę do godziny 11 rano.

Praca

WAWEL VILLA poszukuje kucharki na 2 dni w tygodniu — sobota i niedziela. Do obowiązków należy przygotowanie posiłków. Miesięcznie stały pobyt w Kanadzie. Tel. 823-5860. 103, 105

POTRZEBNA pani do 2 dzieci i prowadzenia mieszkania. Tel. 252-2978. 103, 105

PANIE robiące bardzo dobrze na Brother, proszone są o skontaktowanie się. Tel. 769-2771. 103, 105

POTRZEBNA kelnerka do restauracji. Tel. 537-8850.

POTRZEBNA gospodyni-opiekunka do starszej pani. Zydowskiego pochodzenia. Mieszkanie, posiłki. Angielski konieczny. Tel. 783-3410 lub 783-9314.

SZWAJCARSKA firma GMC poszukuje pracowników. Praca stała i dogodna. Możliwość bardzo atrakcyjnego zarobku prowizyjnego. Bonusy lub przyjęcie. Zgłaszać osobiście pracy. Tel od 10 do 12 746-1611, pokój 2aa. 103, 105

POTRZEBNA pani do 13-miesięcznej dziewczynki. Z zamieszkaniem lub dochodząca. Okolica Berry — Parkview. Tel., 239-3739. 103, 105

POTRZEBNA osoba do porządków w kuchni. Stała dzienna praca. Angielski wymagany. Zgłaszać się osobiście Maple Pan Restaurant w Sherway Gardens.

Malowanie

MALOWANIE, tapetowanie, skuwanie we zemsky. Tom. tel. 429-5612. 103, 105

Domy i interesy

MIESZKANIE 1-sypialniowe przy Brown's Line do sprzedania. Po korzystnie proszę dzwonić 6—9 wieczór. Tel. 621-9777. 102—17

DO SPRZEDANIA 2-sypialniowy apartament. Można się wprowadzać. Bathyk Apartment przy Albiniurst Dr. w Etobicoke. Informacje tel. 249-3014. 100—20

OKAZJA DO SPRZEDANIA POLSKA RESTAURACJA z pełną licencją alkoholową. Obrót roczny ponad $200 tys. Gwarantowany zysk $40 tys. Tylko poważne oferty kierować na adres Związkowiec Box 4. 96C105

CAWTHRA — Burnhamthorpe Rd., Mississauga. Piętrowy 2-podmiejny dom. Centralny plan. 8 dużych pokoi. Ogrzewanie sloneczne. Wolny $90,000. Cena $184,000. Tel. 277-4327. 103, 104

OKAZJA: Mississauga, ulica Confederacja, wtorkowiec, 2 pokoje z kuchnią 9 lat, zmiana, kanalizacja, 30 m z wodą, na Wilsh do sprzedania. Tel. 233-4257. 103, 104

Kursy szoferskie

BRMAN — SZKOŁA JAZDY. Licencjonowani pocący instruktorzy. Samochody wszystkich typów. Cena konkurencyjna. 1124 College St. Tel. 259-0619. 105

AABBA SZKOŁA JAZDY. Udzielamy lekcji na prawo jazdy w języku polskim. Gwarantujemy pozytywne zaliczenie egzaminu jazdy. Lekcje odbywają się w dogodnym przyjaciel. Szkoła udziela zniżki ubezpieczeniowej do 41%. Koszty kursu są odliczane od podatku. Tel. 966-2454. 94—100

CITY DRIVING SCHOOL. Instruktor Joe Szypkowski. Odbiór kursantów z miejsca zamieszkania. Ubezpieczenie samochodowe niższe do 41%. Koszty kursu są odliczane są od podatku. Telefon 252-5526. 9C

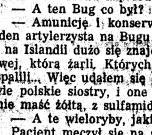

NAUKA. Używając laboratorium językowego, będzie opanować angielski w czasie 3 miesięcy lekcjami dla osób pracujących i nie mających czasu chodzić do szkoły. Zainteresowani proszeni są dzwonić w Toronto — p. Henryk, tel. 532-3794, w Hamilton p. Lucyna tel. 544-3462. 71-C

Kupno sprzedaż

OPONY do sprzedania HR 78 x 15 wraz z felgami po przyjechaniu 500 km. Modelowe do Volkswagen Rabbit. Tel. Podjasd St., Etobicoke. Tel.: 252-2978.

SPRZEDAM dywanik, nowy, elegancki turecki z frutki, rozmiar 14—10. Telefon 255-6446 po godz. 17. 102—104

LIKWIDACJA SKLEPU. Wielka wyprzedaż. Odzieży 1566 Bloor St. W. Przy Dundas Dundas West. Tel. 533-0133. 103, 105

NA GWIAZDKĘ — Biorąc 1 kg. pasmą Wyrzykiewicz — $5. Niezapomniany „Kroski Chlebe" — $1.50 (takie po angielsku), obrazy i inne likwiduje Mieszkanie, Tel. 769-3410 lub 769-9314.

ZEGARKI, pierścionki, kolczyki, bransoletki, naszyjniki, medaliki, ikony, krzyżyki, wszystko z bursztynu. Tel. 537-8338 (rano 8—10, wieczór 6—10). 102—4

JAKUTK sprzęty 8-miesięczny, czarny, zarejestrowany, chiampione i mistrzowskie rodowodem. Tel. 429-5443.

Matrymonialne

CENTRUM SAMOTNYCH „LEMAR" ...czek na Liście...

Szukasz się do nas, a przyczyna: ...przyjaciół o wspólnych zainteresowaniach, ...chętnych do wspólnego urlopu, ...wycieczek, tańców, ...kogoś kto pocieszy, ...kogoś kto będzie na zawsze. Po bezpłatne informacje pisz niezwłocznie:

R.C.U. BOX 3721 NEW YORK, N.Y. 10185 102—2

POLAK, lat 37, pragnie poznać kobietę wolną, w odpowiedzi lub rozwódkę do lat 40. Tel. 16. 12—1

SAMOTNA, lat 58, uczciwa, sympatyczna, miłosierna niezależna, z brakiem mieszkania, pragnie poznać osoba bez zawiązanych nałogów, w przyzwoitym wieku. Zainteresowani poważnie proszeni są pisać na adres „Związkowca" Box 19. 103, 105

SAMOTNA, lat 42, średni wzrost, zbudowana proporcjonalnie, wszelkie wolny, kochająca i naturalna, pozbawiona poczucia humoru, wykształcenie techniczne, doktorat, zainteresowania: muzyka, malarstwo, podróże (Europa zwiedzona), pragnie poznać mężczyznę, wzrost minimum 170, wieku do 53 lat, podobnych zainteresowań dla towarzystwa, ewentualnie małżeństwa. Odpowiedzi wyłącznie korespondencyjnie. Łaskawy przesyłać na adres Związkowca Box 6. 97, 101, 105

FANI, lat 46, dobrodusznej, pracowitej, dobra, uczciwego, pogodnego charakteru, pragnie poznać pana. Pisany pisać na adres: Dlaja Bordzki, Cathedral St. 106, Hamilton, Ont. K1P 1L1.

Radio-telewizja

MASTER TV SERVICE. Naprawy telewizorów, stereo i kolorowych wszystkich typów. Praca gwarantowana i uczciwa. Sprzedaż używanych telewizorów. Tel. 275-4248. Proszę dzwonić po godz. 3 po poł. 83C

PARKDALE TV & SOUND, 1314 King St. W. Tel. 535-3135. Sprzedaż i naprawy TV, var. stereo wszystkich marek. Wynajem kolorowych lamp kinescopowych od $90. Bezpłatna wycena naprawy, sprzedaż kolorowych TV 20" i 26" od $150. 2 gwarancja. 93C104

APARATY słuchowe „Hearing Aids" sprzedaż, naprawa, wysyłka do Polski. Regal Audio, 527 Meadowood Rd., Mississauga. Tel. 822-4523.

Naprawy i budowy

REMONTY domów, budowa garaży, dobudówki, werandy, kominy. Roboty betonowe, dach, chodniki, podwalin itd. oraz wykonanie zwarnatrz i wewnątrz. Licence No B-1806 Tel 255-9813 158

INSTALACJE i reparacje dywanów, linoleum, płytek podłogowych, cyklinowanie (sanding) twardych podłóg — wykonuje Karol. Po bliższe informacje proszę dzwonić tel. 457-3916. 67B

WYKONUJĘ solidnie i tanio wszelkie roboty budowlane, remonty domów, budowę garaży — dobudówki. Roboty betonowe, pierwsze chodniki, „driveway", tynki, sanding, itd. Dzwonić od sobo. 5 po poł. 536-9384. 51B

REPERACJE, a NOWE ROBOTY z MODERNIZACJĄ. Kominy, zewnętrzne ściany, roboty murarskie, ogrzewanie, schody, parkany, stropy stalowe, żelbetonowe etc. Hydraulika, ocieplenie, glazura, kafle, tynkowanie, wszelkie naprawy, krycie podłóg i dachów, ceramy, pasta, thermo okna, kominy i pokrycia aluminium. Malowanie i sprzątanie. Dobrodziński. Solidnie i tanio. Dzwonić po godzinie 255-9262. 97—8

BIKOL CONSTRUCTION. Instalacja i wymiana okien, drzwi, aluminiowe „siding", dachy, budowa garaży. Praca wykonana przez specjalistów i z gwarancją. Wycena bezpłatna. Proszę kontaktować się z Zenonem 251-4466. Metro Licencja B-3329. 101—105

KRYCIE dachów płaskich na smołę szczycie. Robota gwarantowana Metro-Lic. B-4838 Sunlow Roofing Telefon 272-6873 108

INSTALACJE nowych i naprawy stopni, instalacji wodno kanalizacyjnych (plumbing) oraz gazowych (heating) wykonuje Chris M. tel. B-704 Telefon 762-4220 91C

ROBERT PLUMBING wykonuje prace tanio i solidnie. Licence No. 012251 Tel. 769-3467 od godz. 6—9 rano 6—11 wieczór. 103

18 LAT PRAKTYKI. Różnego rodzaju roboty ogólne, drzwi i luster, instalacje Jan Głąsa. Licencja B-485, tel. 241-7938 HGC2

Przeprowadzki

TONY'S MOVING. Wszelkie przenowadzki i przewozy towarów. Szybka i miła obsługa. Stosunki stara rzeczy, jak nowe. Tel. 769-2179 rano lub wieczorem. 288

HENRY CARTAGE AND MOVING Właśc. Henryk Podsiedlik Wszelkie przewozy towarów i przeprowadzki. Usługi ubezpieczone Tel. 278-4480 168

Poszukują pracy

ZAOPIEKUJĘ się małym dzieckiem w swoim domu. Okolica King — Jameson. Tel.: 533-7810. 103—1

NOWO PRZYBYŁA pani poszukuje pracy. Tel. 439-4657. 103, 104

NOWO PRZYBYŁA pani poszukuje pracy najchętniej przy dziecku lub przy sprzątaniu. Tel. 255-8895.

PRZYJMĘ dziecko do opieki w moim domu w Mississauga. Tel. 625-1375. 105—2

Adwokat

ADWOKAT
KAZIMIERZ BIELSKI
Q.C.
NOTARIUSZ
Zastawiamy:
— Sprawy karne i rozwodowe
— Kupno, sprzedaż i hipoteki
— Spadkowe i testamenty
226 Roncesvalles Ave.
(Obok Credit Union)
Toronto. Tel. (416) 533-6126
Biuro czynne codziennie od 10 rano do 6 wieczór 7C

Różne

SALE DO WYNAJĘCIA Grupa 1-7 ZPwK oferuje sale do wynajęcia na różne okazje. 2282 Lakeshore Blvd. W. Tel. 252-9519. 28528

GREAT EVENT VIDEO PRODUCTION Reportaże telewizyjne na video-kasetach: Śluby, Pierwsze Komunie i inne uroczystości. Gwarantujemy profesjonalną jakość obrazu, dźwięk, podkład muzyczny, napisy i montaż studyjny. Tel. 531-2016, 534-1922 102—104

LEOPOLD A. WYSOCKI CHARTERED ACCOUNTANT (Przyjęty księgowy) NOWY ADRES! 2090 Bloor Street West, Suite 207 (Bloor — High Park Ave., Subway) Toronto, Ontario M6P 3L2 Telefon 766-1567 104C

BLOOR & KEELE BP GOLDLINE SERVICE SAMOOBSŁUGOWA STACJA BENZYNOWA! I garaż wszelkich napraw samochodu dyrowych opłaty, kasnikie starters baterie. Od pon. do soboty 7 rano — 7 wiecz. 1750 BLOOR ST. W., TORONTO (BLOOR — KEELE) TEL. 763-7363, 763-7366 MANAGER: JOHN HAITAS 32W

NOWO OTWARTY zakład fryzjerski „Hair Beauty Salon, 16 Roncesvalles Ave., tel. 532-4715, poleca swoje usługi po cenach umiarkowanych. Panie i panowie na emeryturze mają 20% zniżki. 102—1

JUBEN DELICATESSEN Właśc. M. Michoń świeże pieczywo i ciasta. Doskonałe wędliny. Po cenach miło ciężkich. Zapraszamy. Bedzie Telefon 532-6442 lub Gabel St. W. Rosedale 73C

POLSKI GARAŻ
EL TIRO AUTO CENTRE
Właśc. STEFAN TRUSZKOWSKI
WSZELKIE NAPRAWY SAMOCHODÓW
1068 Queen St. W 533-3428
(ROG FENNINGS) 51C

dermatone GABINET KOSMETYCZNY ELEKTROLIZA 2285 Dundas St. W. 537-0542 Blisko metra. Via a vis Loblaws — Towers 97C17

PISMO ŚWIĘTE Starego i Nowego Testamentu w nowym przekładzie, do nabycia — 2611 Dundas St. W., Toronto. Ont M6P 1X3, tel. 239-3805 lub 239-3895 Nowo przybyli mogą otrzymać bezpłatnie 9C9

E & M AUTOMATIVE MACHINE SHOP CUSTOM ENGINE REBUILDING Każda robota gwarantowana 3581 Dundas St. W., Toronto Tel. 763-4106 Edward Kanas, Mich Sosinski 67C105

WÓZEK dla dziecka i wanienka jest do wzięcia. Tel. 423-6530.

Mieszkania

POKOJ na 3 podłodze do wynajęcia biznesowej osobie. Spokojna dzielnica Roncesvalles. Dawonić wieczorem tel. 537-3978.

NIEUMEBLOWANY „flat" — 2 pokoje z kuchnią i prywatną łazienką w dobrym miejscu, blisko komunikacji, wynajmę spokojnym, pracującym, niemającym osobom. Proszę dzwonić po godz. 4 po poł. 537-3759. 103, 105

2-SYPIALNIOWY apartament, 195 Sorauren Ave., $450 miesięcznie. Ogólnie wielkie. Parking. Tel. 532-4135, po 5 po poł. 103, 105

POKOJ z kuchnią i łazienką w „basement" do wynajęcia oraz apartament na II podłodze. Okolica Roncesvalles — King. Tel. 536-6981.

2 POKOJE z kuchnią lub 3 pokoje na 2 podłodze przy Roncesvalles oraz 1 pokój oddzielnie. Czystowy umeblowane. Dzwonić po 6 — 532-5486. 103, 2

DO WYNAJĘCIA 2-sypialniowe „bungalow". Okolica Bloor — Islington — Okolica Royal York — Lakeshore. Tel. 239-8373. 104, 1

POKOJ z używalnością kuchni dla mężczyzny. Tel. 537-2166.

POKOJ z kuchnią w „basement" do wynajęcia w okolicy Roncesvalles. Tel. 531-5434. 105—4

POKOJ z kuchnią i prywatną łazienką. Okolica Roncesvalles. Tel. 532-4075.

UMEBLOWANY „flat" na 2 podłodze do wynajęcia osobom osobom. Okolica Roncesvalles. Tel. 537-8956 lub 588-1876.

UMEBLOWANY pokój z kuchnią dla 1 osoby. Tel. 537-8956.

UMEBLOWANY pokój z kuchnią na 2 podłodze wynajmę samotnej pani bez nałogów. Tel. 536-6917.

Optometryści

J. SZYDŁOWSKA, O.D
637 St. Clair Ave. W
(Blisko Bathurst St.)
Wizyty po telefonicznym porozumieniu
653-3784

L. LUNSKI, R.O.
M. LUNSKI, O.D., M. Sc
470 College St.
Blisko Bathurst St.
Wizyty po telefonicznym porozumieniu
921-3924 w jęz. polskim
921-0078 w jęz. angielskim

Dr V. T. BLOK GŁOWCZYNSKA M.A., O.D. OPTOMETRYSTA-OKULISTA Badanie oczu, okulary, contact lenses 2291-A Bloor St. W (East Subway) Tel. 766-8580 Codziennie z wyjątkiem wtorków 67C

★ Najkorzystniej
★ kupić
★ lub
★ sprzedać
za pośrednictwem
"ZWIĄZKOWCA"

INFORMATOR HANDLOWY

Minimalny okres — 3 miesiące (24 ogłoszenia). Cena $96 za 1 cal × 1 kolumnę

J. W. REFRIGERATION WYKONUJEMY NAPRAWY WSZYSTKICH TYPÓW LODÓWEK I MROZNIKÓW ELEKTRYCZNYCH I GAZOWYCH Z GWARANCJĄ NA CZĘŚĆ WYMIENIONĄ Tel. 255-6073

KWIACIARNIA BLOSSOM FLOWER SHOP KWIATY NA WSZELKIE OKAZJE 1658 Queen St. W., Toronto Tel 534-6826. dom 259-8780

Twoja satysfakcja — nasza przyszłość. JASMIN FLORIST 97 Roncesvalles Ave. Sklep i po godzinach — tel. 536-3440 Otwarte w niedziele 10—3 87—9

DENTYSTYCZNE PROTEZY G. RYTWIŃSKI D.T. Z 25-LETNIM DOŚWIADCZENIEM Tel. 531-8545 404-A Roncesvalles Ave (otok kina Keyno) Toronto, Ont. 67C

BARTNIK PLUMBING-HEATING & CONSULTING ENGINEERING LTD. Licence No. P-739. No. 0490. No. 2303. Wykonujemy nowe instalacje domowe i przemysłowe oraz wszelkie naprawy. Instalujemy również gazowe systemy, służymy wszelkimi poradami w budowie. Tel. 624-3492. 26C

INSURANCE AUTO, HOME & BUSINESS FOR LOWER RATES COMPARE BEFORE YOU BUY OR RENEW CALL Victor W. Kupowicz Westbridge Real Estate & Insurance Ltd. 248 Roncesvalles Tel. 534-8573 44B

ADVANCE REAL ESTATE LTD. 1055 Bloor St. W. 534-9246 Kupno i sprzedaż wszelkiego rodzaju nieruchomości POSZUKUJEMY DOMÓW DO SPRZEDAŻY Asekuracja na samochody, domy, sklepy, umeblowanie itd. Tel. S. KRUK i A. KUCHARZYK od 9 rano do 9 wiecz.

HOMETARIO REAL ESTATE LTD. & INSURANCE BROKERS LTD. ★ KUPNO i SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI ★ WSZELKIEGO RODZAJU ★ UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY, OD OGNIA — KRADZIEŻY I INNE 173 RONCESVALLES AVE Tel. 537-3884 46C

FUTRA STEPHAN'S FURS Sprzedaż i szycie na miarę oraz przeróbki, naprawy czyszczenie i przechowywanie futer na okres lata Duży wybór czapek damskich i męskich 406 Roncesvalles Avenue, Toronto, Ont. — Tel. 536-5936 2239 Bloor Street, West, Toronto, Ont. — Tel. 762-7775 92 Main Street North, Brampton, Ont. — Tel. 451-1111 63B

ALUMINUM Zakładamy siding w różnych kolorach, drzwi, okna thermo, storm, rynny oraz wszelkie poprawki związane z aluminium Właśc. A. PALIWODA ...z długoletnią praktyką. Możemy bardzo dobrze pracy. W dzień wnoszenie serwis. Tel. (416) 535-5975 74B

POLISH CONSULTING BUREAU 618A Queen St. W., Toronto, Ont. M6J 1E4 Tel. (416) 864-1182 od 2 do 6 po poł. Udzielanie porad i pomocy we wszelkich sprawach oraz załatwianie ich na terenie Polski, m. in. małżeńskich (unieważnienia, przez pełnomocnika), rodzinnych, majątkowych, kupna i sprzedaży nieruchomości i mieszkań spadkowych. PONADTO odwołania od odmowy zezwolenia, sprowadzenie krewnych, pisma do polskich urzędów i sądów (także w sprawach rozwodowych w Polsce) pełnomocnictwa do Polski. Długoletnia praktyka adwokacka w Polsce. 88B

DENTYSTYCZNE PROTEZY B. HEINOWICZ NOWE PROTEZY USZCZELNIANIA I REPERACJE 2223-A Bloor St. W., Toronto (przy Runnymede) Tel. 762-2602 44B

Alum Siding Products R&W ALUMINUM PRODUCTS Solidnie i najkorzystniej — okna typu „thermo" i „till", drzwi typu „storm" i „sliding" Biuro i salon wystawowy 618 The Queensway, Toronto, Ont. Tel. 259-8010 MET. LIC. B-732 MISS. LIC. B-3296 88—10

POLSKIE ORZEŁKI WISKRAKI Kukurydza 8 x 19 mm srebrny — $14.99 100g. złoty — $19.99 100g. mix — $19.99 K. SAWOCH P.O. Box 783, Pts. Claire, Dorval Stn. Quebec H9S 4Z8 86—4

POLSKA KUCHNIA NA MIEJSCU I NA WYNOS Bogaty wybór polskich dań PRZYJMUJEMY ZAMÓWIENIA NA WESELA, CHRZCINY I WSZELKIE INNE UROCZYSTOŚCI ANNA'S KOASTERIA 2340 Dundas St. W. 536-0601 Tel. 239-6580 46B

ELEKTRYK kontraktor B. Cholewiński wykonuje oraz reperuje każda instalacje elektryczna HEAVY WIRE Licence No. E-338 Tel. 239-6580 46B

SHARP FASHIONS LTD SHEEP SKIN SZYJEMY TEŻ FUTRA I NA MIARĘ Tel. 368-2703 116 Spadina Ave., Toronto, Ont (2 windy) 88B

ASEKURACJA BEN J. GRYS INSURANCE BROKERS Wszelkiego rodzaju ubezpieczenia na samochody — od ognia — kradzieży i inne 77 Roncesvalles Ave. Tel. 534-6308, 239-6628 46B

SIPCO ENERGIES WSTAWIAMY GAZOWE, OLIWNE I ELEKTRYCZNE PIECE — POMPE, WODE (HEAT PUMPS). — SPRZEDAŻ OLIWY, CZYSZCZENIE I NAPRAWA PIECÓW NA OLIWE I GAZOWYCH. 24-GODZ. OBSŁUGA Biuro 232-2262 96B

ANITA'S BAKERY & DELICATESSEN B. M. SKUTNICKA, właśc. Znana całej Polonii nasza piekarnia zawsze zapewnia świeże pieczywo oraz ciasta i ciastka 2238 Bloor St. W., Toronto M6S 1N9 Tel. 763-8881

PIEKARNIA M. GRANOWSKA SPECIALTIES 179 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel. 535-7758 Doskonałe LODY własnej produkcji Świeże PIECZYWO i CIASTKA DELIKATESY Zaciszne wnętrzem 88B

GOLAS CONSTRUCTION CO. LTD Tel. 534-7773 ALUMINIOWE OBICIA DOMÓW (THERMO-WINDOWS), ALUMINIO WE OKNA, DRZWI, RYNNY, DACHY, KOMINY I PRACE CEMENTOWE 13

ALUMINUM OKAZJA TERMO OKNA PO CENIE POSEZONOWEJ DO 3 DOLARÓW TANIEJ NA STOPIE. Właściciel z długoletnią praktyką A. Paliwoda — tel. 535-5975 99B

PRZEDSZKOLE POLSKO-KANADYJSKIE PRZYJMUJEMY DZIECI OD 2.5 LAT W GODZ. 7 RANO — 6 WIECZ. Program przystosowany do wieku dziecka Przyuczaniem dzieci do szkoły 91 Geoffrey St. Tel. 537-2071 88B

BUCHALTERIA Czesław Błaszyk Prowadzenie książek dla małych przedsiębiorstw (Payroll). Zeznania podatkowe INCOME TAX 14 Mountview Ave Tel. 769-8477

J. P. CONSTRUCTION CO. ROBOTY BUDOWLANE, GARAŻE, WERANDY, REMONTY DOMÓW, ALUMINUM SIDING Metro Licence B-3028 Tel. 252-8492 100B

BILL & SON FLOORING Instalujemy dywany, kafelki w łazienkach, podłogi w kuchni REPERATNE ORZACOWANIE Tel. 244-8394 49B

S. BROGOWSKI, O. D. 412 Roncesvalles Ave. (Blisko Howard Park) Wizyty po telefonicznym porozumieniu 531-4251 61B

NOWOCZESNY ZAKŁAD FRYZJERSKI Oferuje usługi: PIĘKNE, NOWOCZESNE STRZYŻENIE, ELASTYCZNE FRYZURKI Duża obniżka na trwałe ondulacje Proszę dzwonić 533-2904 1618 Bloor St. W. 92B

ASEKURACJA MARCHLEWICZ INSURANCE BROKERS LTD Na życie — samochody — od ognia — kradzieży i inne SOLIDNIE I NAJKORZYSTNIEJ 3101 Bloor St. West, Suite 406 Toronto, Ontario M8X 1W2 Tel. 233-5888, 276-1079

TELEWIZJA RICHARD STAR T.V. Właśc. RYSZARD STARZYŃSKI Profesjonalna, uczciwa naprawa. Telewizory kolorowe — lampy — stereo — HiFi. Członek Metro Toronto Television Service Assn. 698 Weston Rd., Toronto, Ont Tel. 762-5782

JOHN'S ELECTRIC NAPRAWIAMY: PRALKI, SUSZARKI, PIECE ELEKTRYCZNE, LODÓWKI INSTALACJE ELEKTRYCZNE Tel. 535-4646 METRO LICENCE 149

ELEKTRYK Metro lic. 344 INSTALUJEMY NOWE, NAPRAWIAMY STARE PRZEWODY ELEKTRYCZNE ORAZ ALARMY PRZECIWPOŻAROWE Tadeusz, tel. 766-7408 179

ZAKŁAD POGRZEBOWY J. Cardinal & Son 306 Bathurst St. — Toronto Biuro 868-1444

ZAKŁAD POGRZEBOWY BATES & DODDS GDZIE CAŁKOWITE KOSZTY POGRZEBU SĄ NIŻSZE!! 931 Queen St. West, Toronto Tel. 363-0681

CZESŁAW STRASZEWICZ (12)

Katedra sandwiczów

POWIEŚĆ

Nieszczęśliwy człowiek wyciągnął z kieszeni paczkę owiniętą w gazetę i dał.

Mądry człowiek rzucił ją obojętnie na stos butów.

— Jak było?

— Co?

— On nie wie! Ta chworoba, jak było?

— Ja nie wiem...

— Z kobiety li z dietiaczka, z powietrza li z wody? Zęp słońca li, czy z nocy? Z mleka li, czy z arrozu? Jak było? — Zsunął okulary, popatrzył uważniej na śliską twarz pacjenta i sam odpowiedział: — Oj z wody, oj z wody i z nocy jak dziegieć! Jak było?

Pacjent zakręcił się na stołku.

— Mnie ciężko jest mówić panie Masło... Co chyba było... było... araz powiem... Na maiej wysępcę, co się nazywa Papej — koło slandii... Gdzie wieloryby przychodzą, żeby zdychać... Tam mnie pierwsze pryszcze wyskoczyły, maluśkie jak lebki od szpilek, narzód na brodzie, potem na jagodach. Przyłożyłem maść ichtiolową, o była na Bugu...

— Na Bugu?

— Tak się nazywał okręt, który zaopatrzenie woził lotnikom. Ta maść ichtiolową naprzód pomogła, ale później mnie znowu...

— A ten Bug co był?

— Amunicję i konserwy woził pod kapitanem Abramowskim. Jeden artylerzysta na Bugu mnie przestraszył, że to może być trąd, o na Islandii dużo się znajdowało trędowatych z powodu flądry surowej, która żarli. Których później, jak słyszałem, benzyną oblali spalili... Więc udałem się do sie do szpitala św. Józefa, gdzie były wie polskie siostry, i one zaraz powiedziały, że to nie trąd. Dały mnie maść żółtą, z sulfamidą...

— A te wieloryby, jakie to ryby?

Pacjent męczył się na stołku; raziło go światło wprost w oczy, okuczał przymus mówienia i złośliwa choroba. Czochrał się po głowie pełną dłonią, drugą drapał się zajadle pod kolanami.

— Tam są lody takie, panie Masło, lodowce, skąd — ta wiem jak — ale woda gorąca bucha, czyli gejzery. Wieloryby z całego świata unodobali sobie to miejsce do zdychania. Na skałach kości wielorybich tyle, co na rozkosnavym cmentarzu. Więc, jak mnie siostry dały te żółtą maść, podziękowałem. I...

— To, to, to! Woda gorąca z lodu! Jak było?

— O Jezu, panie Masło! Okronnie mnie swedzi, nie może wytrzymać! Zaraz... Lodowce to są takie góry z lodu, sine, a jak jest słońce, to sie mienia we wszystkich kolorach i nie jedno słońce świeci, ale dwa i trudno zgadnąć, które prawdziwe. Natomiast przy zorzy polarnej widziałem nasz Bug na niebie, tylko przewrócony do góry nogami, masztami w dół. Bardzo sobie zapamiętałem ten widok panie Masło. Wiatry tam na przedmuchach strasznie wyły. Po dziś dzień musze to czasami na papierze wyrysować, tak mnie ściga...

— To, to, to! Jak było?

— Jeden Niemiec bombardował nas we fiordzie z samolotu, a skończywszy, zamroczył sie widać w tych słońcach i w okrecie do góry nogami, potracił z lodowiec i przepadł. Znaleźliśmy go dzień później w stanie żywym z połamanymi członkami, a tamtejsze ptactwo wyszczypało mu oczy. Bez oczu umarł u sióstr, i też mnie ściga.

— To, to, to! Jak było?

— Jeden Niemiec bombardował nas we fiordzie z samolotu, a skończywszy, zamroczył sie widać w tych słońcach i w okrecie do góry nogami, potracił z lodowiec i przepadł. Znaleźliśmy go dzień później w stanie żywym z połamanymi członkami, a tamtejsze ptactwo wyszczypało mu oczy. Bez oczu umarł u sióstr, i też mnie ściga. W ogóle, panie Masło, nie wiem po co mnie pan za język ciągnie, nie wiem dlaczego? Chorobą mnie ściga — widzimisia mnie ściga — daje panu uczciwe słowo, że skonaniu nie jestem przeciwny! Nie mecz mnie pan!

Wykręcił się plecami do światła, tyłem do pana Masły.

Psy z barta zebrały się pod garażem i powarkiwały.

Rozległ się miarowy stuk młotka, pan Masło obcas nabijał.

— Już chyba pójde... O Jezu!...

Psy warczały, młotek stukał.

— Harbaty zaraz pogotujem, albo masz człowieku życzenie chleba z miodem? Chleba z miodem?

— Już sobie pójdę...

— Kiedy białe noszone przyniósł, to nie pójdzie! Niech siedzi! Ja młodu dam i opowiem tobie, co bedzie.

Nie wstajac od warsztatu, Estanislao Masło sięgnął po chleb, po nóż i po butelkę z miodem. Ukroił chleb na brzuchu, odkorkował butelkę i chleb miodem polał. — Na!

— Teraz ja tobie powiem co będzie... Uważaj człowieku!

Litewskim głosem opowiedział:

— Od Turków sie zacznie; ale Turki nie będą winowate, tylko ten bedzie winowaty, kto ciebie przygnał w te progi. U mnie jest wszystko zapisane, jak te amenę w paciorzach, a co zapisane, musi się sprawdzić od Ojcze nasz aż po żywot wieczny, amen! Tak jest zapisane:

. Pan Masło z pamięci sylabizował:

— Od Turków — se — zacznie. Ale — Turki głupie — nie będą winowate — tylko sierpy i młoty — będą winowate — a od Turków — przeskoczy przez rzekę Złoty Róg — nad rzeki Róg do Judej — albo Palestyny — i w Palestynie zakręci se — ta wojna — u Żydów — która wojna — okolice nam zbawi — od sierpa i młota — kiedy — miesiąc se odmieni — i kiedy będzie napisane — na cegłach miasta Jeryho — osiemdziesiąt i osiem! A kiedy miesiąc — se odmieni — i kiedy będzie postawione 80 i 8, — jest zapisane — na — poczesnym miejscu! a wszystko — co jest zapisane na poczesnym miejscu — musi se sprawdzić — jak se sprawdziło co było napisane — o japoncu i o swastyku — co se już sprawdziło — i co dalej se bedzie sprawdzać jak amen w paciorzu — amen!

Obrócony plecami pacjent, z pajda chleba z miodem w ręku, drugą ręka wściekle drapał się po zadach.

— Jak amen w paciorzu — amen! — Lekarz, nie sylabizując więcej, dywnniej doradzał:

— Myśli krvlesz człowieku, co na poczesnym miejscu napisane, dolarów twoich nie tokuje. Ale jesteś w omyłce, człowieku! Dolarom tokuje! Choroba twoja z wielorybów, skałów, tradu i że ślepi przez krukj zjedzonych — jest, — z lodu i z nocy jest, człowieku! I z wody. W nocy, te białe noszone coś dał, na cukrolitusowych drzazdzach spale i dym albo na prawe albo na lewe rekie za zdrowie twoje wygonłem. Haj! Ja wiem, co tobie potrzeba, człowieku!

— Co?

— Wody... cielskiej, to bie potrzeba, człowieku!

— Ja już dłużej nie mogę. O Chrwste Panie! Już idę!...

— ...potrzeba tobie, człowieku! Do brzucha, do twarzy, do nóg, potrzeba tobie wody... cielskiej, studziennej, żurawiem ciągnionej, żeby brzoza blisko rosła i kwiat, co się nazywa kacze ziele. A woda żeby była z rzesa, co jest jak zwiezdoczki zelone! Takiej tobie wody potrzeba, człowieku! Turki i żydowskie miasto Jeryho doloru twego tokują, bo po nich poznasz, kiedy wody takiej dla brzucha, dla twarzy i dla nóg, z taski Pana Boga Poclesczyciela, na polepszenie swoje, popijesz. Kiedy? Aa, kiedy? A w maju, a w maju, człowieku!

A w maju!

Gnębiony człowiek wykręcił się gwałtownie do światła i twarz jego z mokrym obrzękiem znalazła się tuż przy twarzy starego dziecka. Oczy łukiem napięte spotkały się z prostymi oczami w drucianej oprawie okularów.

— Niech pana jasna cholera ściśnie!

— W maju. Nieladnie, jak chorujesz, człowieku! Prawda od Boga początek bierze, jak rebionek od ojca. Nie choleruj, człowieku! Ja choroby nie wezmę, ani nikt jej teraz nie weźmie, bo ona jest okoliczna, i tylko woda z rzesa, z liściem brozowym jedno na nią karstwo. Ale nie choleruj w bólach, człowieku! Zanim maja doczekasz, choroba uśnie, przycupnie, będzie ona w tobie siedzieć jak kocurek maluśki i pazurkiem nie zacarapnie— i tak, na wodę okoliczną, studzienną, w miesiącu maju, będziesz sobie w cierpliwości czekał — a będziesz czekał, i będziesz czekał, człowieku!

Lekarz wstał i potoczył się w ciemne wnętrze garażu; zabieliły się prześcieradła, widać w bartogu czegoś szukał. Wrócił do światła:

— Na!

Trzymał w ręku blaszanego niedźwiadka, stojącego na dwóch łapach, wielkości szpilki do włosów.

— Na tobie!

s. DWORAK

POLSKIE BIURO REAL ESTATE

479 Roncesvalles Ave., Toronto. Tel. 534-8855

Spadkowa sprzedaż. Murowany 7-pokojowy dom na dwóch podłogach, 4 pokoje na parterze i 3 na piętrze, 2 kuchnie, garaż. Prawdziwa okazja. Tel. 534-8855, wiecz. 239-3322.

BIURO POMOCY NOWO PRZYBYŁYM

192 Garden Ave., Toronto, Tel. (416) 532-1126, 532-4059

Czynne: poniedziałek, czwartek, piątek 10—17, wtorek, środa 10—19

Oferujemy pomoc nowo przybyłym w następujących sprawach:

— informacja ogólna,
— sprawy imigracyjne, porady,
— akcja sponsorowania,
— pośrednictwo w poszukiwaniu pracy i mieszkania,
— pisanie „resume", aplikacji o prace oraz podań,
— tłumaczenia, wypełnianie urzędowych formularzy,
— informacja o szkolnictwie,
— tłumaczenie przy załatwianiu spraw urzędowych,
— pomoc tłumacza przy wyrabianiu licencji,
— pomoc w załatwianiu zasiłku dla bezrobotnych i „welfare",
— sprawy i porady socjalne.

Zwracamy się z prośbą do wszystkich chętnych, którzy mogliby udzielić pomocy nowo przybyłym o skontaktowanie się z naszym biurem. Szczególnie liczymy na pomoc ochotników przy tłumaczeniu i kontaktach z urzędami kanadyjskimi.

Biuro prowadzi również:
MAGAZYN RZECZY UŻYWANYCH
przy 212 Cowan Ave. (róg Queen St. W.)
Czynny we czwartek 1—8

Biuro Pomocy Nowo Przybyłym serdecznie dziękuje wszystkim za okazaną pomoc dla nowo przybyłych.

Jednocześnie uprzejmie prosimy osoby pragnące przekazać zbędne meble, sprzęt kuchenny, materiały do szycia oraz zaofiarować pracę lub mieszkania do wynajęcia o skontaktowanie się z naszym biurem. 419

NOWOCZESNY BUDYNEK

3 sypialnie, 2 łazienki — $38 000
2 sypialnie — $35 000
1 sypialnia — $32 000

Po informacje dzwonić 239-8633, po 6 wieczorem 995

KUPNO — SPRZEDAŻ — SATYSFAKCJA

REALTY 2001 INC. RESIDENTIAL – COMMERCIAL INVESTMENT – REAL ESTATE

TADEUSZ (TED) PIATEK
762-2003

588 ANNETTE STREET, TORONTO, ONTARIO M6S 2C2

97C8

HIGH-PARK

POTRZEBUJESZ SZYBKO I KORZYSTNIE SPRZEDAĆ SWÓJ DOM — DZWOŃ DO:

STANISŁAWA ŚNIEGA

217 Roncesvalles Ave.
Biuro
532-4441

NOWA FIRMA UBEZPIECZENIOWA

AUTA — DOMY — SKLEPY

HUMBERVIEW INSURANCE

STEFAN BORYS

337 Roncesvalles Avenue — Toronto, Ont. — Tel. 531-4647

NOWE AUTO UBEZPIECZONE NA $500 000 W DWIE STRONY, $100 COLLISION $50 COMP. — TYLKO $395 ROCZNIE *)

DOM I WYPOSAŻENIE DOMU DO $120 000 — TYLKO $182 ROCZNIE

*) Zadzwoń, a powiemy Ci, czy się kwalifikujesz do zniżki 103C

Wesołych świąt Bożego Narodzenia oraz szczęśliwego Nowego Roku wszystkim swoim Klientom oraz całej Polonii życzy

KROKUS MEAT DELICATESSEN

1572 Bloor St. West — Toronto, Ont. — Tel. (416) 534-2023

SPECJALNE CENY OD 14 GRUDNIA DO 14 STYCZNIA 1984 R.

	Cena detaliczna	Cena specjalna
Kiełbasa wiejska (1 lb.)	$3.99	$2.79
Kiszka czarna i biała (1 lb.)	$2.39	$1.49
Pasztety: drobno i grubo mielone (1 lb.)	$2.99	$1.99
Kiełbasa myśliwska	$3.49	$2.69
Bigos polski RTE (1 lb.)	$1.49	$0.89
Pierogi: z mięsem, z kapustą oraz z serem i ziemniakami (ruskie) (1 tuzin)	$2.99	$2.39
Gołąbki RTE (1 kontener 4 sztuki)	$4.20	$3.25
Mieszanka czekoladowa „Wedel"	$2.99	$2.29
Cukierki — krówki mleczne	$1.99	$1.49
Czekolada mleczna z orzechami (150 g)	$2.69	$1.59
Dodatkowe ceny specjalne na okres świąteczny od 19 grudnia do 7 stycznia 1984 r.		
Szynki świąteczne z kością (1 lb.)	$3.29	$1.89
Szynki blackforest i wędzone w całości (od 1½—3 lb. szt.)	$4.89	$3.69
Indyki w całości, wędzone na winie (gotowe do jedzenia)	$2.99	$1.89

103C3

SPORT

PIŁKA NOŻNA

Jugosławia i Hiszpania zamknęły listę drużyn kwalifikujących się do finałów Mistrzostw Europy w piłce nożnej, które zostaną rozegrane w przyszłym roku we Francji począwszy od 12 czerwca.

Jugosłowianie dzięki zwycięstwu 3:2 nad Bułgarią wyprzedzili 1 punktem Walię. Tak więc żadna drużyna z Wysp Brytyjskich nie będzie występowała w ME.

Hiszpania — mistrz Europy z 1964 r. przystępowała do ostatniego spotkania z Maltą ze świadomością, że mecz wygrać różnicą 11 bramek, jeżeli chce awansować do finałów ME. Wcześniej Holandia, kontrkandydat z grupy, pokonała Maltę 5:0 i dzięki znacznie lepszej różnicy bramek wydawała się być pewna finału.

Hiszpanie wygrali z Maltą 12:1 i awansowali. Wynik ten wydaje się nieco podejrzany i Maltański Związek Piłki Nożnej prowadzi dochodzenie w tej sprawie.

Pełna ósemka finalistów przedstawia się następująco: gospodarz Francja, Belgia, Portugalia, Dania, Jugosławia, Rumunia, poprzedni mistrz Europy RFN i Hiszpania.

W stawce tej zabrakło drużyn tej klasy co Włochy, Anglia, Polska, Sowiety czy mistrz Europy z 1976 r. — Czechosłowacja. Jak wiemy, Włosi grali w grupie z Rumunią i nie odnieśli żadnych sukcesów. Anglicy musieli się pogodzić z przegraną na Wimbledonie z Danią. Polacy i Sowieci zostali wyeliminowani przez Portugalię. Czechosłowacy podobnie jak Włosi musieli uznać wyższość Rumunów.

Największym szlagierem jest chyba awans Danii; udział Duńczyków w finałach ME jest ich największym sukcesem od 1948 r., kiedy to uczestniczyli w finałowej rundzie olimpijskiego turnieju piłkarskiego. Bardzo wysoko należy ocenić drużynę Belgii, która jako pierwsza obok Francji awansowała do finałów. Odniosła ona cztery kolejne zwycięstwa nad Szwajcarią, Szkocją i NRD (dwukrotnie). W obecnej formie może zajść bardzo wysoko i uchodzi za faworyta grupy I, gdzie gra wspólnie z Polską, Grecją i Albanią w eliminacjach do przyszłych Mistrzostw Świata w Meksyku.

* * *

Olimpijska reprezentacja Kanady jest już jedną nogą w Los Angeles. Kanadyjczycy pokonali w decydującym meczu w Port Lauderdale (USA) Meksyk 1:0. Poprzednie spotkania tych drużyn zakończyły się wygraną Kanady 1:0 w Victoria i Meksyku 2:1 w Toluca. Do pełnego szczęścia Kanadyjczykom brakuje zajęcie przynajmniej II miejsca w rozgrywkach grupy CONCAF (the Confederation of North, Central American and Caribben Football Associations), gdzie przyjdzie jej walczyć z Kubą i Costa Rica.

* * *

Puchar Rimeta — najbardziej cenione trofeum piłkarskie — został skradziony z głównej kwatery Brazylijskiego Związku Piłkarskiego przez dwóch uzbrojonych osobników.

Jak się przypuszcza, puchar został przetopiony w piecu w celu odzyskania z niego ponad 1 kg złota.

Prezydent Brazylijskiego Związku oświadczył, że wartość pucharu dla Brazylijczyków jest znacznie wyższa od materialnej i ma nadzieję, iż nie został on zniszczony. Jak wiadomo, puchar został ufundowany przez Francuza Juliusza Rimeta, który sprawował funkcję prezydenta FIFA przez 33 lata i stał się własnością Brazylijczyków po zdobyciu przez nich po raz trzeci mistrzostwa świata.

* * *

Juan Alberto Schiaffino z Urugwaju uznany został przez weteranów piłkarskich i dziennikarzy sportowych najbardziej wartościowym graczem importowanym do Włoch po II wojnie światowej.

Cezary Tobolik z Cracovii podpisał kontrakt z Eintrachtem Frankfurt — wartość transferu 10 tys. dolarów w gotówce oraz 40 tys. dolarów w sprzęcie sportowym dla hokeistów i piłkarzy.

Brazylijczyk **Socrates** zawodnik Corinthias Sao Paulo został uznany najlepszym piłkarzem roku Ameryki Południowej. Uzyskał on 59 pkt. w ogłoszonej 7 grudnia w Caracas liście rankingowej. Drugie miejsce zajmuje Fillol z Flamango Rio de Janeiro 30 pkt. a trzecie Eder z Athletico Mineiro — 29 pkt.

KOSZYKÓWKA MĘŻCZYZN

Po ostatniej serii spotkań Lech został samodzielnym liderem w polskiej ekstraklasie piłki koszykowej. Do najlekawszych pojedynków doszło w Wałbrzychu i Krakowie.

W Wałbrzychu mistrz Polski Lech wygrał z wicemistrzem Górnikiem. Mecz był bardzo ciekawy, wyrównany i stał na wysokim poziomie. Gospodarze przystąpili do tego prestiżowego spotkania bez jednego ze swoich najlepszych graczy Tadeusza Reschkego (choroba), Lech natomiast zagrał w pełnym składzie. Na trzy minuty przed końcem spotkania wynik brzmiał 82:82, ale końcówka należała do poznaniaków. Mecz zakończył się wynikiem 91:87 dla Lecha.

W Krakowie kibice ostrzyli się na kolejne zwycięstwo dobrze grającej w tym sezonie Wisły, tym bardziej, że jej przeciwnik Zagłębie Sosnowiec doznał niedawno zaskakującej porażki ze Stalą Bobrek. Tym razem Zagłębie zagrało na swoim normalnym poziomie i pokonało Wisłę 85:80.

Wyniki

Wybrzeże Gdańsk — Legia Warszawa 80:90
Wisła Kraków — Stal Bobrek Bytom 110:72
Gwardia Wrocław — Śląsk Wrocław 97:90
Resovia — Zagłębie Sosnowiec 79:93
Górnik Wałbrzych — Lech Poznań 87:91
Resovia — Stal Bobrek 68:61
Górnik — Śląsk 87:83
Gwardia — Lech 69:99
Wisła — Zagłębie 80:85

Tabela

1.	Lech	30	1558—1283
2.	Wisła	29	1599—1425
3.	Zagłębie	28	1405—1217
4.	Górnik	26	1396—1258
5.	Gwardia	24	1327—1368
6.	Śląsk	22	1325—1391
7.	Stal	21	1259—1501
8.	Wybrzeże	21	1322—1392
9.	Legia	21	1373—1378
10.	Resovia	21	1266—1517

ROZMAITOŚCI SPORTOWE

Carl Lewis, znakomity lekkoatleta USA, zdobywca złotych medali w biegu na 100 m, skoku w dal i sztafecie 4×100 m na tegorocznych I Mistrzostwach Świata w lekkoatletyce w Helsinkach został uznany przez francuskie pismo sportowe „L'Equipe" najlepszym sportowcem świata. Drugie miejsce na liście zajęła **Martina Navratilova** a trzecie **Michael Gross** (RFN).

* * *

Amerykanka **Mary Decker** zdobywczyni złotych medali na 1500 i 3000 m na Mistrzostwach Świata w Helsinkach, została wybrana sportowcem roku przez „Sport Illustrated". Decker może poszczycić się pobiciem siedmiu rekordów świata w ciągu ostatnich dwóch lat i 20 zwycięskich biegów w 1983 r. Decker jest dopiero trzecią kobietą uhonorowaną tak wysoko przez „Sports Illustrated" w ciągu 30 lat.

* * *

Wayne Gretzky już po raz drugi z rzędu wygrał nagrodę Lou Marsha przyznawaną corocznie począwszy od 1936 r. (z wyjątkiem 3 lat podczas II wojny światowej) przez dziennikarzy sportowych i wydawców w Toronto. Jednocześnie Gretzky został wybrany najlepszym sportowcem Kanady w plebiscycie pism kanadyjskich.

Wayne, hokeista Edmonton Oilers, jest posiadaczem lub współposiadaczem 34 rekordów zarejestrowanych przez NHL. W ubiegłym sezonie hokejowym Gretzky zdobywając 71 goli i 125 asyst został po raz czwarty uznanym za najbardziej wartościowego gracza NHL.

* * *

Carling Bassett, wschodząca gwiazda tenisowa, uznana została przez sportowych sprawozdawców i dziennikarzy „Canadian Press" najlepszą sportsmenką Kanady.

16-letnia Bassett zaczęła swoją karierę jako zawodowa tenistka rok temu. Już w drugim swoim występie wygrała turniej w Hershey, Pa. Po rocznej grze przesunęła się z 95 na 20 miejsce w komputerowej liście rankingowej.

* * *

Jarmila Kratochvilova z Czechosłowacji (rekordzistka i mistrzyni świata w biegu na 400 i 800 m) została uznana najlepszym sportowcem Europy przez Polską Agencję Prasową. Drugie miejsce zajął pływak z RFN **Michael Gross.**

* * *

Tamara Bykowa (Sowiety) — rekordzistka świata w skoku wzwyż uznana została przez sowieckie pisma sportowe najlepszym sportowcem 1983 w Sowietach. Drugie miejsce zajął wielokrotny mistrz świata w gimnastyce 16-letni Dmitrij Biełozercew, a trzecie pływak Władimir Salnikow.

CHOLKAN

151 La Rose Ave.

Można się wprowadzać. Obszerny, luksusowy 2-sypialniowy apartament. Nowoczesna kuchnia, 2 łazienki, dużo szafek. Niska wpłata, umiarkowana cena. Dzwonić do M. CHABURSKY — 532-4404 R. **Cholkan &Co. Ltd. Realtor.**

102—104

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE

W dziesiątą rocznicę śmierci ukochanego męża, ojca i dziadka

śp. KAZIMIERZA RYBICKIEGO

przypadającą 4 stycznia 1984 r., z wielkim smutkiem składamy na Jego grobie wiązankę wspomnień i najserdeczniejszych uczuć.

Msza św. żałobna odprawiona zostanie 11 lutego 1984 r. o godz. 8 rano w kościele św. Kazimierza przy Roncesvalles Ave. Nigdy Go nie zapomnimy.

Żona J. Rybicka, dzieci i wnuczka

Tel. 236-2666 CHOLKAN Tel. 236-2666

W SPRAWIE **KUPNA** LUB **SPRZEDAŻY** JAKICHKOLWIEK **NIERUCHOMOŚCI** W PARKDALE, HIGH PARK, POŁUDNIOWE ETOBICOKE, I WSCHODNIA MISSISSAUGA PROSIMY DZWONIĆ DO NASZYCH PRZEDSTAWICIELI

ZAINTERESOWANI CZEKAJĄ!
GET THE ACTION TEAM SELLING FOR YOU 93C

JOHN WOLWOWICZ — JOSEPH SHURREB

Wiesław A. Lasocki

ULAN, KOŃ I LANCA

Koń, lanca z proporczykiem, barwny otok na czapce, tętent kopyt w szarży — jakież polskie serce nie zabije żywiej na wspomnienie ułana? Oto oni, ułani. Lekkokonni i lekkozbrojni, spadkobiercy tradycji i chwały jazdy "górnego znaku", skrzydlatej husarii, rozniesli znów sławę polskiego oręża po całej Europie. A jednak nazwa "ułan" początkowo związana była z jazdą nie polską, ale tatarską.

Słowo "ułan" w języku turecko-kipczackim oznaczało jeźdźca, junaka, a w Złotej Ordzie i w chanacie krymskim było synonimem wojownika, należącego do wyższej, rycerskiej, warstwy społecznej. Przed otrzymaniem tego tytułu i przywilejów z nim związanych, młodzieniec musiał przejść pomyślnie przez próby władania białą bronią, strzelania z łuku i przede wszystkim opanowania sztuki jeździeckiej. Wymagano od niego, między innymi, żeby, schwytawszy na arkan konia stepowego, osiodłał go i zmusił do posłuszeństwa. Po przejściu wszystkich prób młodzieniec stawał się tzw. "dżigitem", a dopiero po wykazaniu się dzielnością w bitwie, stawał się ułanem i miał prawo używać dżidy z proporczykiem.

W Rzeczypospolitej Obojga Narodów, nazwę "ułanów" otrzymały, za panowania dynastii saskiej, pułki jazdy lekkiej, składające się z polsko-litewskich Tatarów, którzy, w wyniku walk dynastycznych w Złotej Ordzie, w końcu XIV w. osiedlali się zaczęli na Litwie. W zamian za otrzymaną od wielkich książąt litewskich i królów polskich ziemię i szereg przywilejów, mieli oni obowiązek służby wojskowej.

Początkowo zbierali się, na własny koszt, w sześciu chorągwiach, pod własnymi naczelnikami. Potem, od końca XVI w. służyć zaczęli na żołdzie państwa, bądź też któregoś z magnatów. Uzbrojenie ich składało się z szabel, pistoletów, łuków i dzid z małymi proporczykami. Na chorągwiach wyhaftowane mieli napisy literami łacińskimi i arabskimi. Jeden z tych pułków, w służbie saskiej, pod dowództwem Aleksandra Ułana, zabłysnął wielką bitnością w czasie wojen śląskich i tzw. wojny siedmioletniej. Nazywano go pułkiem ułanowym lub ułańskim, nawet po śmierci jego dowódcy. Z czasem ułańskimi zaczęto nazywać inne pułki Tatarów polsko-litewskich, będących w służbie saskiej. Po śmierci Augusta III Sasa 5 pułków ułańskich powróciło do kraju i dało początek oddziałom straży przedniej oraz przybocznemu pułkowi ułanów króla Stanisława Augusta. Pułki te brały następnie udział w wojnie polsko-rosyjskiej oraz w Insurekcji Kościuszkowskiej.

LOS INFERNOS PICADORES

Pułk Aleksandra Ułana sławę swą zdobył walcząc w służbie saskiej poza granicami Rzeczypospolitej. Podobnie, sławny pułk ułanów nadwiślańskich legionów Dąbrowskiego, sformowany zastał i cały czas walczył na obcej ziemi.

Powstał on przy końcu neapolitańskiej kampanii Napoleona, kiedy w bitwie pod Civita Castellana legiony polskie zdobyły kilkaset koni. Gen. Dąbrowski wsadził na nie kawalerzystów, służących w pierwszych. półbrygadach legionowych i stworzył pułk, zwany 1 pułkiem ułanów nadwiślańskich, a po wcieleniu, szereg lat później, bezpośrednio do armii francuskiej — miał nazwę 7 pułku lansjerów.

Uzbrojony w lance, jako w swoją broń główną, pułk ten dokazywał cudów męstwa i waleczności. Jeden z jego żołnierzy, ul. Jan Pawlikowski, w bitwie pod Hohenlinden, 3 grudnia 1800 r., wziął sam jeden do niewoli 57 Austriaków! Będąc niepiśmiennym, odmówił ofiarowanej mu przez Francuzów nominacji oficerskiej, zadawalając się stopniem wachmistrza i pamiątkową srebrną lancą, którą otrzymał w nagrodę w imieniu Republiki Francuskiej.

Ułani nadwiślańscy stworzyli pułk wspaniały, ale i tragiczny. Był to — jak go nazwał gen. Marian Kukiel — "polski błędny rycerz", wojujący wciąż na obcej ziemi, od gór Kalabrii do nizin niemieckich, od Madrytu do Moskwy. Bil się on o niepodległość swej ojczyzny, a uśmierzać musiał bunty wolnych, na wpół dzikich, górali kalabryjskich i krwawo walczących, w niezwykle trudnych warunkach, z Hiszpanami, bronią mi swej ziemi. Nazwany przez nich został, z nienawiścią i podziwem, "los picadores infernos", piekielnymi ułanami. W czasie kampanii hiszpańskiej dał się też dobrze we znaki wojskom angielskim Wellingtona, rozbijając ich najlepsze oddziały i zdobywając sztandary. Pułk ten stał się instruktorem i organizatorem wielu pułków Księstwa Warszawskiego, które również odznaczały się bitnością, oraz nowo utworzonych pułków lansjerów francuskich.

Pod bezpośrednimi rozkazami Cesarza znajdował się 1 lekkokonny pułk gwardii, wsławiony szarżą pod Somosierrą oraz niezwykłą bitnością w wielu innych bitwach. Jeden z jego szwadronów towarzyszył Napoleonowi na wygnanie na wyspę Elbie, a potem, w bitwie pod Waterloo brał udział w szarży, w której rozbite zostały dwa pułki kawalerii angielskiej i brygada szkockiej piechoty. Przy Napoleonie służbę pełnił również szwadron gwardii Tatarów litewskich. Czaka obydwu tych formacji znajdują się obecnie w muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie.

W czasie Powstania Listopadowego 1831 r. pułki jazdy polskiej były się bardzo dobrze, chociaż w okresie tzw. Królestwa Kongresowego rosyjski w. ks. Konstanty, dowodzący wówczas polskim wojskiem, zwracał większą uwagę na wygląd zewnętrzny i musztrę, niż na wyszkolenie bojowe żołnierzy.

Wojna polsko-bolszewicka 1920 r. była pewnie ostatnią kampanią konną, charakteryzującą się dalekimi marszami, zagonami i szarżami wielkich mas jazdy. Polskie młode pułki kawalerii odegrały ważną rolę, w szczególności w walkach z armią konną Budionnego i korpusem konnym Gaj Chana.

W wojnie 1939 r. działania jazdy polskiej zmieniły charakter. Z wyjątkiem nielicznych, choć wspaniałych szarż, zmuszona ona była działać pieszo, używając koni głównie jako środka transportu. Zachowała jednak charakterystyczne cechy kawaleryjskie: szybkość decyzji, ruchliwości i manewrowość oraz wielką śmiałość, a nawet zuchwałość działania w sytuacjach kryzysowych.

LANCA UŁAŃSKA

Lanca, będąca podstawową bronią ułańską od czasów kampanii napoleońskiej, wywodziła się z dawnej rohatyny, zwanej często również włócznią. Ta dawna broń używana była nie tylko do różnego rodzaju pchnięć, ale również do rzucania nią, jak oszczepem. Była to broń drzewcowa, którą wprowadzili, prawdopodobnie, Tatarzy polsko-litewscy. Najwyższy jej rozwój, już jako lancy, i międzynarodowa sława przypadają na okres napoleoński.

W przedwiedniu do długiej kopii husarskiej, służącej wyłącznie do pchnięć i wymagającej przede wszystkim siły fizycznej, ułańska lanca była krótką bronią drzewcową, która mogła być użyta w różnych okolicznościach: w masowych szarżach, przy pojedyńczym spotkaniu konnego przeciwnika, do walki z piechotą. Użycie jej wymagało nie tyle siły fizycznej, ile zręczności i wyszkolenia. Była ona bronią uniwersalną — w swoim czasie — i straszną, a ułani władający nią, byli z niej dumni, co zachowało się w słowach piosenki: "Nie masz pana nad ułana, a nad lancę nie masz broni, gdzie uderzy Moskal leży" (Wincenty Pol).

Lanca odegrała wielką rolę w kampanii bolszewickiej 1920 r., a w okresie 1920 — 1939 należała do regulaminowego wyposażenia wszystkich pułków polskiej kawalerii. Wykonana ona była ze stalowej rurki, a cała jej długość wynosiła 294 cm. Poniżej trójkątnego grota znajdował się krążek z otworem na przywiązanie proporczyka. Pośrodku swej długości lanca obszyta była skórą, ujętą w dwa pierścienie; miała ona również skórzany temblak, przyczepiony do jednego z tych pierścieni.

W kampanii wrześniowej poważniejszej roli już nie odegrała.

KOŃ UŁAŃSKI

Koń zajmował w życiu ułana miejsce poczesne. Był współtwórcą jego sukcesów bojowych, nierzadko ratował go z opresji, cierpliwie nosił go na swym grzbiecie, dzieląc ze swym panem wszelkie dolegliwości i trudy wojenne. Traktowany też był, jak ktoś bliski i przez długi czas, w potocznej mowie — jeszcze w okresie Księstwa Warszawskiego — nazywany był wprost "towarzyszem". W odezwie do formującego się w Warszawie 1 pułku szwoleżerów gwardii cesarskiej, książę Józef Poniatowski napisał: "...Każdy z was powinien jak najbardziej dbać o swego konia, wiernego towarzysza waszych trudów..."

Słowa te przypomniały mi się w czasie pobytu, wraz z żoną, w Portoferraio, napoleońskiej stolicy wyspy Elby. Pokazano nam tam kwatery szwoleżerów w Sokolim Forcie na wyniosłej skale oraz stajnie koni szwoleżerskich w porcie. Do niedawna znajdowały się tam tabliczki z bardzo polskimi ich nazwami. Ileż te konie musiały przewędrować dróg, w ilu bitwach niosły na sobie swych jeźdźców, zanim z dalekiej Polski przybyły na Elbę!

W czasie wojen napoleońskich oddziały polskie wyróżniały się dbałością o swe wierzchowce. Dlatego, być może, ich straty bojowe i marszowe były znacznie mniejsze, niż pułków francuskich. Uwidocznilo się to, w szczególności, w warunkach najtrudniejszych, jak w dzikich górach hiszpańskich i w zaśnieżonych pustkowiach rosyjskich w czasie odwrotu spod Moskwy.

Ogromna większość koni ułańskich pochodziła z hodowli krajowych. Były one wytrzymałe na trudy, zadowalające się lada jaką paszą, zdolne do odbywania dalekich marszów i galopowania na długich odcinkach.

Po I wojnie światowej i po wojnie polsko-bolszewickiej stan koni w Polsce był zły. W okresie niepodległości nastąpiło ogromne jego polepszenie. Wpłynęła na to współpraca wojska z ministerstwem rolnictwa oraz odrodzenie się historycznych stadnin koni szlachetnych. W wojsku dbano o konie i starano się zacieśniać więzy uczuciowe między żołnierzem i jego wierzchowcem. W tragicznej kampanii wrześniowej obydwaj — człowiek i koń — spełnili swój obowiązek do ostatka.

("Orzeł Biały")

POPIERAJCIE FIRMY OGŁASZAJĄCE SIĘ W "ZWIĄZKOWCU"